

Key words: attributive phrases, business text of the Ukrainian language, business style and genre, glossary.

Стаття надійшла до редакції 02.12.2016 р.

Прийнято до друку 03.12.2016 р.

Рецензент – канд. філол. н., доц. Леснова В. В.

Л. О. Ткач, А. Ю. Прокопова (Чернівці)

УДК 811.161.2'373.613{038}=111:655.535.6,,18/19“

АНГЛІЗМИ В УКРАЇНСЬКИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ

КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.:

МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА

У сучасній українській гуманітаристиці значно зросло зацікавлення до тем і проблем, пов'язаних з історією діаспорних українських періодичних видань у період від кінця ХІХ ст. до нашого часу [Губарець 2006; Кужель 2008; Ковпак 2010; Недошитко 2012; Козачевська 2013; Голик 2014 та ін.]. Українськомовні газети, журнали, календарі, календарі-альманахи, що побачили світ у США, Канаді, Бразилії, Аргентині та інших країнах, – це унікальний культурний здобуток у діяльності українців-емігрантів, що „забезпечував зв'язок між їхньою новою й старою батьківщинами, консолідацію й взаємодопомогу та збереження національної ідентичності в іншокультурному середовищі” [Голик 2014: 41]. У змісті, формі, типах і жанрах періодичних видань, у їх мовному та мистецькому оформленні знайшли вияв духовні, творчі сили українців діаспори, їхні політичні та економічні інтереси, здатність до самоорганізації й формування громадської думки.

Культура укладання календарів-альманахів стала у свідомості емігрантів однією з форм відображення України й водночас допомагала швидше пристосуватися до чужомовної країни, інших звичаїв і традицій [Недошитко 2012: 3]. Формування основних типів еміграційних календарів припадає на межу ХІХ – ХХ ст. Появі перших календарів передували українські газети США та Канади, так, газета „Свобода”, одна з найстаріших українських газет у діаспорі, почала виходити з 1893 р. у м. Нью-Джерсі (США) як двотижневик, а з 1921 р. – як щоденник. Редактором газети був о. Г. Грушка, за ініціативою якого в 1894 р. створений „Руський Народний Союз” (РНС), що пізніше змінив свою назву на „Український Народний Союз” (УНС) [Енциклопедія українознавства VII: 2728]. Саме під його егідою в 1897 р. з'явився „Перший русько-американський календар” (друкований етимологічним правописом), фактично – перша більша книжка, видана українською мовою в США, зміст якої засвідчив шляхи інтеграції русинів-українців

в американський соціум і, водночас, форми збереження культурної та релігійної ідентичності [Голик 2014: 33].

Збільшення кількості українських газет та організацій у США й Канаді сприяло тому, що „кожне більше українське видавництво, яке мало свою друкарню, щороку видавало „календар-альманах” – ілюстроване, книжкового формату видання, близько 200 сторінок друку” [Боровик 1977: 273 – 274]. З 1903 до 1913 рр. у друкарні „Свободи” виходив „Календар для американських русинів” (з 1914 року змінив назву на „Календар Руського Народного Союзу”). Основна частина матеріалів цього Календаря стосувалася проблем життя українських емігрантів в американському суспільстві, а також була спрямована на популяризацію відомостей з історії української культури й державності, поширення різноманітних практичних знань, зокрема – і про місцеві видання, пропозицію товарів та послуг тощо. У Канаді першим українськомовним часописом був тижневик „Канадійський Фармер”, заснований 1903 р. у м. Вінніпезі з власним видавництвом і друкарнею. Редакція газети видавала також „Календар «Канадійського фермера»”. З 1930 р. у м. Едмонтоні (потім у Саскатуні та Вінніпезі), виходив український тижневик „Новий шлях” (з 1974 р. і понині виходить у м. Торонто) [Канадійський фермер]. Щороку редакція тижневика окремо видавала календарі-альманахи, у яких публікували статті суспільно-політичного, історичного, науково-популярного, культурного та економічного змісту [Голик 2014: 35]. Суспільно-політичний тижневик „Гомін України”, заснований 1948 р. у м. Торонто, від перших чисел позиціонував себе як національно-державницький часопис, містив матеріали про історію українських національно-визвольних змагань. Свою національну позицію редакція пропагувала також у щорічному „Календарі-альманаху «Гомону України»” [Гомін України].

Календарі-альманахи виходили під егідою багатьох громадсько-політичних організацій, релігійно-культурних товариств, проте мали певну стандартизовану структуру. Дослідники виділяють у ній три умовні частини: перша частина містила астрономічний, історичний і церковний календарі, дати державних свят, адреси українських центральних установ у світі; у другій частині друкували переважно статті на актуальні теми з галузі науки, політики, історії України, української літератури, культури тощо; третю частину становили „реклами місцевих промислів, підприємств та організацій, різноманітних закладів (від аптек до видавництва), сільськогосподарської техніки та технічних новинок, періодичних видань, послуг українських лікарів, кравців, інженерів та юристів тощо” [Ковпак 2010: 3].

З погляду сучасної культурної ситуації в Україні, дискусій довкола мови засобів масової інформації, глобалізаційного впливу англійської мови та англомовної реклами українська діаспорна періодика кінця XIX – першої половини XX ст. постає як одне з особливих наукових

джерел, як документ свого часу. Для мовознавця ці джерела цікаві передусім інформацією соціолінгвістичного характеру. Адже на той зразок української мови, що його зафіксували діаспорні періодичні видання, впливали живі інтерферентні процеси, жива взаємодія української та англійської мов у свідомості різних поколінь емігрантів: „Лексичний паралелізм став повсякденним явищем у мовній практиці діаспори від перших років її існування в Новому Світі. З’явилася велика кількість англійських запозичень на позначення нових понять і реалій з американського життя, деякі американізми конкурували з існуючими вже в українській мові питомими словами чи давнішими запозиченнями; <...> В українському тексті поряд із транскрибованими чи транслітерованими формами час від часу траплялися англійські слова в латинізованих записі” [Ажнюк 1999: 279]. За спостереженнями Б. Ажнюка, найчастіше вживали лексичні англізми на позначення понять, що їх українці сприймали як американські реалії, хоч вони переважно мають більш чи менш точні відповідники в українській літературній мові [Там само: 282], проте „в багатьох випадках англійські запозичення – це справді заповнення інформаційно-культурних лакун, позначення специфічних реалій, які не мають ще нормативних відповідників у літературній мові етнічного материка” [Там само: 283].

Ю. Жлуктенко, один із перших дослідників мови українських періодичних видань у діаспорі, вважав, що „з погляду теорії мовної варіативності українська мова Канади і США – це, звичайно, певний варіант загальної системи, який має спільне ядро з іншими її варіантами, в тому числі й з літературною мовою”. І попри те, що функціонально цей варіант обмежений – використовувався „переважно в побутовому спілкуванні, культурно-освітній діяльності і в етнічних періодичних виданнях” [Жлуктенко 1990: 137] – його слід вважати одним із територіальних (або регіональних) варіантів української мови, що „у своєму розвитку повністю залежать від загальнонародного літературного варіанту, орієнтуються на нього і живляться його засобами” [Там само: 137 – 138].

Уживання англізмів є однією з найпомітніших ознак канадсько-українського та американсько-українського різновидів української мови (як в усному, так і в писемному виявах). Дослідивши писемні джерела до початку 1960-х років, Ю. Жлуктенко встановив, що „англійські запозичення ділилися на цілий ряд семантичних груп: адміністрація і управління, судова система, грошова і фінансово-кредитна система, громадсько-політична діяльність, географічна термінологія, промислове виробництво і сільське господарство, транспорт, зв’язок, торгівля, медицина, наука і техніка, освіта, культура, житло і населений пункт, кулінарія, розваги і свята, флора і фауна і т. ін.” [Жлуктенко 1964: 62 – 74]. У період 1960 – 1980-х років усі ці семантичні групи запозичень збереглися і навіть поповнилися [Жлуктенко 1990: 97].

Дослідження англізмів, уживаних у рекламних текстах, дає змогу виконати такі мовознавчі завдання: 1) установити тематичний репертуар запозичених одиниць; 2) виявити хронологічні зрізи, форми й засоби адаптації англізмів у мовленні української діаспори; 3) простежити розвиток синонімії та варіантності лексичних одиниць на позначення того самого денотата в різних територіальних і часових варіантах української мови; 4) з'ясувати стилістичний статус таких запозичень у сучасній українській літературній мові та багато інших. Необхідною передумовою реалізації названих та інших пошукових завдань є створення джерельної та фактологічної бази дослідження.

Саме з цією метою укладено *Матеріали до словника англізмів в українських рекламних текстах кінця XIX – першої половини XX ст.* (містять понад 120 слів реєстру, близько 260 ілюстративних контекстів з рекламних оголошень у календарях, календарях-альманахах (список джерел налічує понад 50 позицій). *Матеріали до словника...* можуть послужити також розкриттю й висвітленню лексикографічної історії англізмів, зафіксованих у рекламних текстах кінця XIX – першої половини XX ст. Самі ж тексти варто включити до джерельної бази українських словників слів іншомовного походження, а також використовувати для створення словників спеціального типу, що поєднували б у собі риси кількох типів словників (глумачного, історичного, стилістичного тощо).¹

Матеріали до словника

АЙРОН БРЮ, IRON BREW. Власна назва напою [англ. *Iron Brew* (?) „залізний відвар”]. *Одинока Українська Фабрика у Західній Канаді Prairie Rose MFG. Найкращі холодні напитки, як орендж крош, лимон савр, айрон бру і т. д. Бойчук і Маковійчук, власники* (НШ, 1936, с. 236). *В час відпочинку і відсвіження пийте: Orange Crush, Iron Brew, Strawberry, Punch, Cream Soda, Kik Cola. Виробу Prairie Rose MFG Co. Limited* (НШ, 1949, с. 142).

АЙС-КРИМ, ICE-CREAM. Морозиво [англ. *ice-cream*]. *Іван Кобасяр має гарно уладжений стор з різного сорта напитками, сода, ice cream. Русини, лиш до него!* (АР, 1909); *M. F. Kuleck. Легка перекуска. Цигара, цигаретки, м'які напої і морозжене (ice-cream)* (УНС, 1926); *Першої кляси український реставрант в Канорі The Palace Cafe. Власного виробу цукорки, айс-крім, содова вода, овочі, цигари і цигаретки* (НЕ, 1931). *Дістаєте Найбільше за Свої Фармерські Продукти як висилаєте їх до найблищої філії The Saskatchewan Co-operative Creameries, Ltd. <...> Поможіть нам торгувати Вашими продуктами полягаючи на Dairy Co-Op Products. Масло, молоко,*

¹ Наступну нашу статтю з цієї проблематики під назвою „Запозичення з англійської мови в українських рекламних текстах кінця XIX – першої половини XX ст.” буде опубліковано в черговому випуску „Лінгвістики” у 2017 р. – Л. Т., А. П.

морожене (айс-крім), яйця і вичищений дріб. S. Burton, відборець і управитель (НШ, 1936, с. 230). South End Bar. Specialist in Soda Ice Cream and lunches. Василь Грицишин, властитель (НШ, 1947).

АЛМОНДОВИЙ. Прикм. до алмонд; у сполуч. алмондовий горіх – мигдальний горіх; алмондовий витяг – мигдальна есенція [англ. **almond** – мигдаль; мигдальний]. *Смачне печиво після випробування приписів! Білий овочевий торт. 1 фунт легких родзинків, 1/2 фунта шкірок цитрини, 1/2 фунта сушених черешень, 1/4 фунта алмондових горіхів, 1/2 фунта мішаних сушених овочів, 2 куски ананасу (пайнапл), 1 горнятко масла, 1 горнятко молока, 1 горнятко білого цукру. 3 яйця. 3 горнятка Five Roses муки, 1/2 ложочки соли, 3 ложочки порошку до печення, 1/2 ложочок ванілії, 1/2 ложочки алмондового витягу, 1/2 ложочки цетриновго витягу... (КФ, 1953, с. 162).*

БАРА, ж. р. Бар [англ. **bar**]. *Теодоръ Вахна. Утримує готель не далеко рускої церкви въ Mayfield, Pa. За барою має завсѣгды свѣже пиво и други здорови напитки. Має також галю на забавы (ПРА, 1897). Коли Ви є у Форт Віліям, то зайдіть на смачні українські страви до Capital Food Bar. Властитель: Іван Рудик (НШ, 1946, с. 176).*

БАРБЕР, ч. р. Перукар [англ. **barber**]. *Great West Barber Shop в Зібеновім Пул Румі. Заходіть до нас за чесною і довірочною обслугою. І. Стратійчук, властитель (НШ, 1931, с. 6). Свій барбер у Содбурі. Кожний чоловік, старший чи молодший, хоче виглядати пристойне й тому стрижеється, голиться, миється. Довголітня практика в стриженню й голенню та в робленню масажів, а в додатку совісне виконання роботи задержало мене через довгі роки на одному місці. Це є запорука для кожного, кого я маю нагоду обслуговувати. George's Barber Shop. Юрій Бідошка, властитель (НШ, 1945, с. 148). John's Barber Shop. Кваліфікований український барбер з довголітною практикою. Ів. Марунчак, власник (НШ, 1946, с. 163). Crystal Barber Shop. У моєму фризирському заведенні скоро і ввічлива обслуга (Слово, 1967, с. 88).*

БЕДЖ, ч. р. Значок, емблема [англ. **badge**]. *Виріб і імпорт всіляких золотих і срібних прикрас та інших річий, як: прапорів, хоругов, беджів, уніформів, шапок, пасів і т. п. (Календар Василянок, 1915).*

БИЗНЕС, БІЗНЕС, ч. р. Підприємницька справа; бізнес [англ. **business**]. *Печаливість о ваші зуби є моїм бизнесом. Безплатні оглядини. Чистить і рве зуби без болю. Dr. Harpel (Провидіння, 1920). Українське бюро реальностей Михайла Дармограя. Для того коли хочете купити або продати яку реальність чи бизнес, то зайдіть до мого бюро, я обслужу Вас скоро і чесно (УНС, 1926). Michael Dolinny. Українське бюро реальностей. Продаю дома, фарми і ріжного рода бизнеси .. (УНС, 1926). Щоби поліпшити свій бизнес то оголошуйте в Нові Ері (НШ, 1931, с. 2). Northern Drug Co. Ltd. Солідні аптекарі Durham and Larch Sts., Dudbury. Ми вже літа в бизнесі й стараємося якнайліпше обслуговувати покупців. Будем вдячні, як купуватимете в нас (НШ, 1936, с. 238). Timmins Packing Company. Ведіть бизнес із цим наймодернішим*

мясарсько-різницьким підприємством! (НШ, 1941, с. 140). *J. Dale Real Estate Broker. Продаємо і купуємо всякого рода **бизнеси** та **реальности**. Я. Самотілка, власт.* (НШ, 1946, с. 174). *The Holota Real Estate. Продаємо всякого рода **бизнеси** та **реальности*** (НШ, 1947). *J. Воуко. Real Estate & Business Broker. Великий вибір хат, **бизнесів**, **фармів** та **будівельних площ*** (Гомін У, 1956). *R. Cholkan Real Estate. Дім, **апартамент**, **бизнес**, **площу**, чи **фарму** можна найкорисніше в популярній **Українській фірмі*** (Гомін У, 1959). *R. Cholkan, real estate Limited. Маємо великий вибір **домів**, **бизнесів** і **апартаментових** **домів** у всіх частинах **Торонта*** (Слово, 1961).

БИЗНЕСМЕН, БИЗНЕСМЕН, ч. р. Підприємець, **бизнесмен** [англ. **businessman**]. *Цей великий і сильний банк є найбезпечнішим місцем, у якому ви повинні **держати** свої гроші. Його урядовці і директори є успішними банківцями й **бизнесменами**. Union County Trust Company (УНС, 1932). Друкарня українського народного союзу „Свободи”. Для **фірм**, **бизнесменів** і **приватних осіб** друкуємо афіші <...> ж – і все, що **входить** в обсяг друкарської штуки. **Робота** вповні **вдоволяюча**. – **Услуга** якнайскорша. – **Ціни** найнижчі (УНС, 1933). **Торгівля** **мішаних** **товарів**. **Піддержуйте** **своїх** **бизнесменів!** Андрій Гринюк, **власитель** (НШ, 1941, с. 145). **Торгівля** **мішаних** **товарів** *N and D Grocery and Meat. Піддержуйте свої **бизнесменів**. Микола Филипчук і Дмитро Федірчук, власники* (НШ, 1946, с. 168).*

БИЗНЕСОВИЙ, БИЗНЕСОВИЙ. Прикм. до **бизнес**, **бизнес**. *Інформаційне бюро „Нової України” **уділяє** адвокатських, лікарських, **бизнесових** та інших **пожиточних** **інформацій** даром – але лише для **передплатників** „Нової України”* (ТІ, 1922). *Hudson County National Bank. Сей банк узглядняє малі **приватні** **позички** в той сам спосіб як кождо другу **бизнесову** **позичку**. На коли ви **потребуєте** гроший **порадьтеся** нашого **Приватного** **Позичкового** **Департаменту*** (УНС, 1931). *Злучитися по щирости з нашими **костумерами**; дати їм під розвагу щодо їхніх **проблем** **досвід** і **здорову** **думку**, **здобуту** в 119 роках **провадження** **ріжнородних** **бизнесових** **справ**. The National State Bank of Elizabeth, N. J. (УНС, 1932). *Наш банк **отворений** **кождого** **бизнесового** **дня** від години 9 до 3. В **суботи** від год. 9 до 12. В **понеділки** **вечорами** від год. 7.30 до 9* (УНС, 1932, с. 176). *Друкарня **Нового** **Шляху** друкує: **часописи**, **книжки**, **памфлети**, **летючки**, **наголовні** **листи**, **коверти**, **бизнесові** **картки** <...> **Замовлення** на **друкарські** **роботи** і **часопис** **слати** на **адресу**: *New Pathway* (НШ, 1947, с. 192). *Друкарня „Київ”. Друкує: **книжки**, **журнали**, **бюрові** та **бизнесові** **форми**, **летючки**, **рекламові** і **святочні** **картки**, **програмки*** (Слово, 1961).**

БОВЛІНГ, ч. р. Боулінг [англ. **bowling**]. *Український **бовлінг** Елі Lakeside **Bowling** Academy* (НШ, 1950, с. 126).

БОНД, ч. р. Боргове зобов'язання, боргова розписка; застава; митна застава [англ. **bond**]. *Гарантовані **моргеджові** **бонди** мають всі*

признаки найідеальнішого средства інвестовання. *Elizabeth Trust Company* (УНС, 1926).

БУК-КЕЙС, ч. р. Книжкова шафа; книжкова полиця [англ. **bookcase**]. Виконуємо різну столярську роботу для хатньої обстановки. Відновляємо меблі. Виробляємо шов-кейси, **бук-кейси** і др. Будуємо дома після найновішого стилю. <..> Ціни умірковані – робота солідна! *Woodworkers Shop*. Теодор Огінський, управитель (НШ, 1936, с. 247).

БУЧЕРНЯ, ж. р. М'ясна крамниця [англ. **butchery**]. *Українці! Хотите купити гавз, чи вирентувати, порадитися, де купити добру фарму чи штор, де би Вам могло поводити ся найліпше, хочете асекурувати ся самі, або свій гавз, чи річи вдома, маєте з ким або проти кого яку справу, купити гросерню, бучерню і т. д.? Чому б не піти до своїх? В. Matolicz* (Провидіння, 1919); *Марко Сметана має Гросерню і Бучерню у власному домі* (УНС, 1926). *Незабудьте на клич: Свій до свого. Гросерня і бучерня Йосифа Дзямби. Товар добрий і все свіжий. Услуга чесна. Joseph Dziamba (Arrowhead Store) Grocery & Meats of all Kinds* (УНС, 1932, с. 183).

ВАРНІШ, ч. р. Лак [англ. **varnish**]. *Перша українська фабрика в Торонто, Онт. Industrial Coating Co. Manufactures of Industrial Lacquers, Varnishes, Synthetic Enamels and Paints* (НШ, 1946, с. 190). *Наш „Crete-Seal” це одинокий гарантований продукт. Він непромокальний, не пропускає оливи і відпорний на порохи внутрі пивниці. Доставці пластичних матеріалів, фарбів й варнішів Sudbury Waterproofing Product* (НШ, 1947, с. 171).

ВЕЙВ, КОЛД ВЕЙВ КУЧЕРІ. PERMANENT WAVING. Завивка волосся [англ. **natural wave** – хвилясте волосся; **permanent wave** – перманент, шестимісячна завивка; англ. **cold wave** – буквально „холодна хвиля”]. *Ми спеціалісти в робленню трівких кучерів (Permanent Waving) і всіх ділянках косметики. Waverly Beauty Shoppe. Moose Jaw, Sask.* (НШ, 1936, с. 237). *Люде судять Вас по Вашім вигляді. Гарно злагожене волосся дає Вам свіжий і молодий вигляд. Перманент або Колд Вейв Кучері. Mike's Barber Shop and Beauty Salon* (НШ, 1946, с. 166).

ВЕЛДУВАННЯ, с. р. Зварювання [англ. **welding**]. *Hamp's Cycle and Auto Supply Delivery & Cartage Service. Велдування, Ковальські роботи, Загальна справа <...>*. (НШ, 1936, с. 253).

ВЕЛДУВАТИ. Зварювати [англ. **to weld**]. *Dopovan Service Station. Газоліна й Олива. Велдуємо й направляємо всякого роду авта. В. Воловідник* (НШ, 1946, с. 163).

ВІСКА, ВІСКА, відм., ж. р. Назва алкогольного напою **віскі**, невідм. [англ. **whiskey**]. *Рускій готель въ Shatokin, Ра. Филипъ Гогоць... Має въ власномъ гавзъ готель, де можь достати завсгьды добре пиво и всяки инши здорови напитки якъ чиста віска, темперъ, всякого рода вина, перекуски дуже смачни и здорови* (ПРА, 1897). *Іван Борошевич*.

Ансонійці пам'ятайте, Борошевича не минайте; в нього добре пиво, віска, а до того ще й закуска (АР, 1909); *Михайл Амбицький, готельник. Хочеш добре пиво, віску пити, Ходи Михайла видіти. Бо він добрий напій має, О чім Рузвелт посьвідчає* (АР, 1908).

ГАВЗ, ч. р. Дім, будинок [англ. **house**]. *Филипъ Гогоць... Має въ власномъ гавзъ готель, де можь достати завсѣгды добре пиво и всяки инши здорови напитки* (ПРА, 1897); *Українці! Хотите купити гавз, чи вирентувати, порадитися, де купити добру фарму чи штор з де би Вам могло поводити ся найліпше...? Чому б не піти до своїх? В. Matolicz* (Провидіння, 1919).

ГАРДВЕР-ШТОР, ГАРВЕР-ШТОР, ч. р. Магазин побутової техніки [англ. **hardware store** – магазин побутової техніки, **iron-hardware store** – залізно-скобяний магазин]. *Перший український гардвер-штор у Філадельфії, Па. Modern Hardware Store. Вповажани родимці! У нас можете дістати ріжного рода залізні річи, які тільки входять в склад таких гарвер-шторів* (УНС, 1926).

ГОТЕЛЬ, ч. р. Готель [англ. **hotel**]. *Алексій Галабурда. Alexu Halaburda. Коло лігайського діпа, єсть въ Mt. Carmel готель Богдана Хмельницького <...> Готель чистенький, услуга чемна, закуска смачна; певно въ цѣлой Америцѣ нема другого такого порядного, руского готелю* (ПРА, 1897). *Всім знайомий старий член У. Н. Союза Іван Воргач має готель і посилає гроші до старого краю скоро, тано і безпечно* (УНС, 1927); *Одинокий український готель в місті Вінніпегу знаходиться пів блоку на полудне від Сіпіарської станції. Ми запрошуємо українців, які приїжджають до Вінніпегу, щоб загостили до нашого готелю. Кімнати гарні, чисті і вигідні. Наша обслуга скоро, точна, чесна. Ціни дуже умірковані. В нас одержите всі інформації, які Вам потрібні. Георгій Маріян і Теодор Федорак, власники* (НШ, 1935, с. 113). *Одинокий український готель в Мус Джо, Саск. The King's Hotel. Запрошуємо всіх українців, що переїжджають через Мус Джо, загостити до нашого готелю. Кімнати чисті й вигідні. Обслуга скоро, точна й чесна. Ціни дуже умірковані. В нас дістанете докладні інформації про все, що Вам потрібно в місті. В нас будете чутись як дома! Михайло Слюсар, власт.* (НШ, 1936, с. 235); *Український готель у Винніпегу. Чисті кімнати, наша обслуга, умірковані ціни, всі вигоди. Хто раз загостить – все задоволений. Гостей з провінції радо вітаємо! Nugget Hotel. Г. Маріян і Т. Федорак, власники* (НШ, 1941, с. 124). *Коли загостите до Торонта, не забудьте, що Clifton Hotel є Вашим місцем найкращого спочинку на ніч. Кімнати до Вашої вподоби. Не забудьте, коли приїдете, зайти або зателефонувати до нас. Гостей радо вітаємо. П. Бобечко і Й. Ясманицький, власники* (НШ, 1946, с. 173).

ГАЛЬОН, ч. р. Галон [англ. **gallon**]. *International Animal Dip and Disinfectant. Інтернаціональний звір'ячий покрупувач і десинфектор для десинфекції стаєнь і курників і для усіх інших цілій. У більшості случаїв його розпускає ся у 50 до 75 частях води, а кошт його ужиття виносить*

близько 3 центи за гальон. Містить ся в квартах, гальонах і в більшій величини начинях. (Оса, 1921, с. 15).

ГАРА, ж. р. Автомобіль [англ. **car**]. Заходіть до складу *Service Garage Ltd.* <...> Ми маємо на складі *Ford Гари, Firestone Тайри, Marathon Hight Test, Газоліну і Red Indian Оливу* (HE, 1931).

ГРЕЙД, ч. р. Якість, гатунок [англ. **grade**]. *Коли Ви хочете зберегти своє здоров'я в доброму стані, то відживляйтеся свіжими й першої якості споживчими товарами. Ви переконаєтеся, коли зайдете до нас. У нас на складі високої якості гроситерія, свіжа ярина й овочі, і також свіже м'ясо та високого грейду шинки й вудженина, солодоці, тютюн, сигаретки й різні відсвіжоючі води-напитки. Замовлені товари доставляємо до хати. М. Шарик й Піванець* (НШ, 1945, с. 110).

ГРІНОР [ГРІНОРЬ], ч. р. Новачок [англ. **greener**]. *Єфремь Лучковець. Готель свой власный, красно урядженный, чистенько и свѣжо... Хтожь не знає нашого брата Ефрема? Всѣ знають, люблять и водвѣдують – а якъ-бы еще якіи гріноръ его не знавъ, то най зайде на ул. East Independence, near Vine str., а тамъ знайде Ефрема Лучковця* (ПРА, 1897).

ГРОСЕР, невідм. У сполуч. **Гросер і Бучер Стор** – бакалійний і м'ясний магазин. *Український Гросер і Бучер Стор. Л. Боднар, власник. В нас дістанете завжди свіжу гросерію, м'ясо, й овочі* (НШ, 1945, с. 117). Див. іще **гросері; гросерія, гросерня, гросетерія**.

ГРОСЕРІ, невідм. Бакалійні товари [англ. **grocery**]. *Свій до свого! Dnipro Grocery Store. Продаємо все, що гросерня звичайно має, різні споживчі консервові й свіжі продукти, як хліб, кейки, овочі, софт дрінкс, цукорки, ярину, ковбаси, вуджене м'ясо і т. і. Услуга чемна і скоро. Просимо всіх покуців купувати в нас! Прокіп Таращук, власник* (НШ, 1936, с. 217); *Українська крамниця. Гросері, м'ясо, овочі, огородиня, тютюн і конфекшенері. Alexander Bros* (НШ, 1941, с. 139); *Сьогодні чимраз то більше людей заповує споживчі товари (гросері) в крамницях. Red & White. Це тому, бо в них щодні нові, низькі ціни. Зверніть, будь ласка, на це увагу ваших приятелів* (НШ, 1945, с. 58); *Народна кооператіва все і тільки для вашої обслуги. Мішані товари (гросері) у великім виборі. Найкращої якості м'ясо – щодня свіже. Кожний свідомий українець купує в кооперативі і піддержує кооперативний рух. National Co-operative Limited. П. Гаврисишин, президент, С. Кучма, секретар* (НШ, 1945, с. 122). *Українська крамниця Kostecky Grocery and Confectionary. Степан Костецький, власник* (НШ, 1946, с. 167). Див. іще **гросер; гросерія; гросерня; гросетерія**.

ГРОСЕРІЯ, ж. р. Бакалійні товари [англ. **grocery**]. *Есопому Meat Market. В нас дістанете завжди свіже й вуджене м'ясо і також гросерію та фрукти. Наш стор так близько Вас, як Ваш телефон. М. Перещук, властитель* (НШ, 1945, с. 41); *Найкращий український склеп на Вест Торонто під назвою Halos Meat Market. В нас дістанете завжди свіжу гросерію – М'ясо й овочі. Скоря й чесна обслуга. І. Галос,*

властитель (НШ, 1946, с. 175). Див. іще **гросер; гросері; гросерня; гросетерія**.

ГРОСЕРНИК, ч. р. Бакалійник, торговець бакалійними товарами [англ. **grocer**]. *The Jobin, Marrin Co., Ltd. Гуртові гросерники. Пишіть до нас в потребах, цілковита сатисфакція, найліпша обслуга* (КУ, 1920); <...> *Fleishmann's Fast Rising Dry Yeast – це нове скоро ділаюче сухе дріжджя позістає свіжим і з повною силою тижнями без охолодження. Одна пачка рівняється одному кускові свіжого дріжджя в кожнім приписі. Можна дістати у вашого найближчого гросерника або в загальному шторі* (КФ, 1953, с. 194).

ГРОСЕРНЯ, ж. р. Бакалійна крамниця [англ. **grocery**]. *Перша руска гросерня въ Джерси Сіті. Краяне повертаючи до краю чи приходячи съ краю, най зайдуть тамъ, а будуть услужени по щиро руски* (С., 1893); *Чи знаєте, що касієръ „Р. Н. Союза” є Алексій Шаршонь? Має добру гросерню. Товар свіжий! Продає таньо – але только за кешь. До свого!* (АР, 1903); *Чи знаєте, що касієр У. Н. Союза Алексій Шаршонь посилає гроші до краю і має Добірну Гросерню. Товар свіжий, продає дешево але лише за готівку* (УНС, 1918); *Марко Сметана має Гросерню і Бучерню у власному домі* (УНС, 1926); *Незабуйте на клич: Свій до свого. Гросерня і бучерня Йосифа Дзямби. Товар добрий і все свіжий. Услуга чесна. Joseph dziamba (Arrowhead Store) Grocery & Meats of all Kinds* (УНС, 1932, с. 183); *Фанок. Гросерня, М'ясо, Овочі і т. п. Піддержуймо свою торгівлю!* (НШ, 1941, с. 149). Див. іще **гросері; гросері; гросерія; гросетерія**.

ГРОСЕТЕРІЯ, ж. р. Бакалійні товари [англ. **grocery**]. *Lake Street Provisions. Свіже м'ясо, городина та гросетерія* (НШ, 1950, с. 110). *Royal Groceteria. Гросерня, мясні виробы і торгівля мішаних товарів. Добірний товар – совісна обслуга. Дмитро Гаврилюк, власт.* (НШ, 1946, с. 168). Див. іще **гросер; гросері; гросері; гросерня**.

ДАВЕНПОРТ, ч. р. Диван-ліжко, кушетка [англ. **davenport**]. *Attractive Upholstering Co. Робимо нові честерфілди, давенпорти, спеціальні крісла та різного рода меблі. Переробляємо старі честерфілди* (НШ, 1951).

ДОНАЦ, ч. р. Пампушка, пончик [англ. **donut**]. *Українська пекарня у Торолд Савт випікає різного рода печива: хліб колачі, кейки, „донаци” та всякі інші присмаки. Властители: брати Степан й Петро Смоляк* (НШ, 1945, с. 141).

ДРЕСКИ, відм., мн. Одяг, вбрання; сукні [англ. **dresses, pl.**]. *Український базар і книгарня. Ріжні папери і листя до роблення квіток і т. д., стемповані річи хрестиками і до гафтовання, як: Обруси, Ручники, Простирала, Дрески для дітей, Фіранки...* (УНС, 1932).

ДРЕФТ, ч. р. Вексель [англ. **draft**]. *Услуга для подорожей по чужих краях Ми доставляємо кредитові листи, подорожні чеки, чужинні векслі (дрэфти) й уділяємо всяких інформацій у справах подорожей. Як забажаєте коли переїхатися до рідного краю, то*

наперед зайдіть до нас і порадьтеся, що, коли і як зробити, щоби ви не мали ніякого клопоту в дорозі. *Union County Trust Company* (УНС, 1932, с. 176).

ДРІНКС, невідм. У сполуч. **Софт дрінкс** – безалкогольні напої [англ. **soft drinks**]. Продаємо все, що тросерня звичайно має, різні споживчі консервові й свіжі продукти, як хліб, кейки, овочі, **софт дрінкс**, цукорки, ярину, ковбаси, вуджене м'ясо і т. і. Услуга чемна і скоро. Просимо всіх покупців купувати в нас! Прокіп Таращук, власник (НШ, 1936, с. 217).

ДРУГСТОП, ч. р. Аптека; аптекарський магазин [англ. **drugstore**]. *Dickie's Drug Store*. Приязний **Другстоп**, де ви можете купити домашні лікарства, косметику і інші прибори. Ми виготовляємо лікарські рецепти з найбільшою професійною увагою, даючи повну вартість ліків (НШ, 1946, с. 165). Порівн.: **ДРОГЕРІЯ**. „*Minerva*”. Аптика і **Дрогерія** *Maximo & Cia*. Одна з найбільших аптик в Парані, яка має на складі різні артикули аптикарські й **дрогерійні**, заграничного й краєвого походження. <...> Замовлення виконується скоро, точно і совісно. Обслуга нічна. В наглих случаях лікарі на поготівлі. Продаж гуртовна і дрібна. Ціни безконкуренційні! (КХ, 1940, с. 92). 5 ліків необхідних в якому будь домі. 5 помічних препаратів по уміркованих цінах. 5 правдивих приятелів народу. *Haematogen Dr. Hommel. Elixir Eupreptico Westphalen. Xarope Santo Antonio. Balsamo Santa Helena. Anti-Sarna Tell*. Продажа у всіх аптиках і **дрогеріях**. Випродуковані в лабораторіях: *Drogaria Suissa – Sigel, Etzel & Cia* (КХ, 1940, с. 114). *Bilogan's Pharmacy the rexall store*. Маємо на складі американські старокраєві ліки, косметику, вітаміни і добрий вибір інших речей, що продаються в модерній аптеці і **дрогерії**. 22 роки досвіду в однім осідку! (УНС, 1953, с. 233).

ДУПЛЕКС, ч. р. Будинок на дві сім'ї [англ. **duplex**]. Українська будівельна фірма „*Dnipro Costruction Co. Ltd.*” має на продаж нові, модерні мешканеві дома „**дуплекси**” – у новій ділянці „*Ville La Salle*” (НШ, 1967).

ДУПЛІКАТОР, ч. р. Копіювальний або розмножувальний апарат; копіювальний пристрій [англ. **duplicator**]. Найкращий у світі **дуплікатор**. Скоро й дешево репродукує рукописи чи машинописи, а також чорнильні ілюстрації. Безплатна обслуга так довго, як довго працюватиме ваша машина (Слово, 1961).

ЙОГУРТ, ч. р. Йогурт [англ. **yogurt**]. М. С. Молочарська Спілка Обм. Відп. Сметана, сир – звичайний повнотовстий, пісний (для дієтників), сметанковий (в коробках), **йогурт** (Слово, 1961).

ІНВОЙС, ч. р. Товарна накладна [англ. **invoice**]. Друкарня Нового шляху виконує всілякі роботи. Друкує: книжки – журнали – часописи, наголовні листи – коверти, картонні оголошення і летючки, візитові карточки – тикети, тикети базарові і тикети вступу, весільні

запрошення, стейтменти – **інвойси**, програми, тикети для реставрантів, рекламні наліпки для гросерій (НШ, 1946, с. 2).

ІНСТАЛЮВАТИ. Установлювати [англ. **to install**]. Українська фірма *Jack Ostafew Sales & Service Ltd.* **Інсталуємо** нові форнеси на газ, переробляємо старі форнеси на повітря і воду (Гомін. У., 1957, с. 27).

КАРПЕТ, ч. р. Килим [англ. **carpet**]. *Ідїть до J. H. Vader за килимами і хатньою обстановкою* (AP, 1908); *Одинока та найбільша українська фірма чищення і крашення убранных в західній Канаді, в якій працюють лише українські фахові робітники. Чистимо, красимо та прасуємо по дуже приступних цінах чоловічі плащі, убрання, капелюхи; жіночі плащі, суконки, капелюхи, рукавиці, як рівнож хатні килими (carpets).* <...> *Expert Dyers and Cleaners Ltd.* (НШ, 1935, с. 109).

КАТЕДЖ, ч. р. Котедж, невеликий будинок; заміський будинок [англ. **cottage**]. Меблі. *Як хочете будувати дім, апартамент, катедж або готель, як хочете найкращого умеблювання, що його можна купити... - то негайно зайдіть до Yolles Furniture Co.* (НШ, 1951). *Будівельне підприємство будує хати, бльоки, відпочинкові будинки (катеджі), гаражі та виконує всі контракторські і столярські роботи.* Юрій Стельмах, власник (Гомін. У., 1956).

КАФЕ, с. р. Кав'ярня [англ. **café**]. *Проспект кафе у Содбурах. Ресторан, що обслуговує сотки людей кожного тижня. Навіть в цей воєнний час стараємось дати все, що можливо, щоби задоволити наших коштумерів. Даємо українські страви: пироги, голубці і проче. Prospect Café.* Юліан Кульчицький, властитель (НШ, 1945, с. 138).

КЕЙК, **КЕЙКС**, ч. р. Тістечко [англ. **cake** – тістечко, торт]. *W. J. Reese. Головний склад кейксовъ и кракерсовъ. Спродає дуже таньо* (AP, 1903); *Одинока українська пекарня в Міннеаполіс випікає ріжного рода печива і приймає замовлення весільні на кісточка (кейки), які виконує артистично. Микола Семотюк* (УНС, 1933); *East end Bakery. Печемо білий, житній хліб і колачі, весільні колачі й кейки та різнородні тісточка. І. Онищук, власник* (НШ, 1936, с. 224); *Знаменитий хліб, житній і пшеничний, кейки та різне тісточка Brothers Bakery. За свої печива ручимо. Ціни умірковані. Наша спеціальність: Кейки на весілля, імянини, з нагоди свят* (НШ, 1936, с. 256); *Смачний хліб – житній і пшеничний, кейки й тісточка печемо й доставляємо. Brothers Bakery* (НШ, 1941, с. 145); *Українська пекарня у Торолд Савт випікає ріжного рода печива: хліб колачі, кейки, „донаци” та всякі інші присмаки. Властителі: брати Степан й Петро Смоляк* (НШ, 1945, с. 141).

КЕМП, ч. р. База відпочинку, табір відпочинку [англ. **camp** – дача; вілла; заміський будинок; літня резиденція]. *Clithing Store Furrier & Tailor. Одинока крамниця в цій околиці. „Свій до свого і для свого”. Маємо на складі всілякого роду убрання для мужчин, жінок і дітей, також шиємо до міри суги, ковти і т. д. – за роботу ручимо. Висилаємо різні убрання, черевики і робори і т. д. на лісові кемпи та залізничні*

дороги. – Ціни приступні. Василь Матийчук, властитель (НШ, 1941, с. 157).

КЕШ, ч. р. Готівка [англ. **cash**]. Чи знаєте, що касієрь „Р. Н. Союза” є Алексій Шаршонь? Має добру гросерню. Товар свіжий! Продає таньо – але тільки за **кешь**. До свого! (АР, 1903).

КОВТ, ч. р. Пальто [англ. **coat**]. *Clithing Store Furrier & Tailor*. Одинока крамниця в цій околиці. „Свій до свого і для свого”. Маємо на складі всілякого роду убрання для мужчин, жінок і дітей, також шиємо до міри сути, **ковти** і т. д. – за роботу ручимо. <...> Василь Матийчук, властитель (НШ, 1941, с. 157). Футра Михайла Туранського. Коли ви заінтересовані в **Persian Lamb Coat**, то не вагайтесь і не вгадуйте, як ви в ньому будете виглядати – прийдіть і випробуйте (НВ, 1941, №84). Ми маємо на складі жіночі і діточі плаці (**ковти**) – зимові і літні і робимо до міри. Приступні ціни. П. Теслюк і С. Луцків, властители (НШ, 1945, с. 74).

КОДАК, вл. н. Власна назва компанії-виробника фотообладнання. *Leonard Fysh Limited*. Спеціалісти Рецепт. *Fysh Drugs*. Глядіть за цією реклямною вивіскою. Ліки – **Кодак** – Інше фото-приладдя (НШ, 1936, с. 231).

КОЛД-СТОРЕДЖ, ч. р. Холодне місце, склад (для зберігання влітку хутряного одягу) [англ. **cold** – холодний, англ. **storage** – склад]. Український форієр Василь Юзьків. *William Jaskaw*. Робить на замовлення нові футра зі шкір найліпшої якості, також жакети і скафи. Перерабляє і направляє уживані. Кожна робота гарантована. Привозить і відвозить. Приймає футра на літо в зимний переховок (**колд-сторедж**) (Провидіння, 1944).

КОНФЕКШЕНЕРІ, невідм. Кондитерські вироби [англ. **confectionery**]. Українська крамниця. Гросері, м'ясо, овочі, огородин, тютюн і **конфекшенері**. *Alexander Bros* (НШ, 1941, с. 39). *Light Lunch*. *Tobacco and Confectionery*. Іван Островський, властитель (НШ, 1946, с. 166).

КОСТУМЕР, ч. р. Клієнт [англ. **customer**]. Лише такі фабриканти медицини заслуговують на слушну подяку і вдячність від своїх **костумерів**... Читайте, що говорить про чудові успіхи сего природного ліку [Juvito Tablets] п. Йосиф Шофран: „...а позаяк моя перша пачка вже кінчить ся, то прошу вислати нову пачку таблеток відвортною поштою” (С., 1918, Ч. 15, с. 3); Як ми розуміємо помічну услугу. Злучитися по щирости з нашими **костумерами**; віддати їм до розпорядимости всі вигоди модерної банковости й довірочну услугу; <...> – зайдіть до нас і поговоріть з нашими урядовцями. *The National State Bank Of Elizabeth, N. J.* (УНС, 1932, с. 177); Трінера Гірке Вино є дуже досконалим середником вичитування внутрішнього тіла. <...> Заживайте його правильно невеличкими дозами (одну ложочку три рази денно). Богато лікарів припоручають його, а щоденна почта приносить листи від вдоволених **костумерів**. Дістанете його в усіх

аптиках. Як нема в вашій околиці, напишіть на адресу: *Joseph Triner Company* (УНС, 1932, с. 174); Вітаю всіх моїх **костумерів** так з міста Виннипегу, як і з приїжджаючих з провінції в мойому ново-утвореному, модерному ресторані *New Corona Café*. <...> *Николай Маріян*, властитель (НШ, 1941, с. 121); *Одинока Вповні Випосаджена Українська Пекарня РМ. Печемо: житний білий і чорний хліб – пшеничний білий й вітамінний, всілякого рода печива. Обслуговуємо тисячі наших костумерів у Содобурах й околиці. <...> Наші продукти знайдете в кожній передовій крамниці. East and Bakery. Іван Онищук* (НШ, 1945, с. 64).

КРАКЕРС, ч. р. Тонке сухе печиво [англ. **cracker**]. *W. J. Reese*. Головний складь кейксовъ и **кракерсовъ**. Спродает дуже таньо (АР, 1903).

ЛАЙСЕНС, ч. р. Ліцензія [англ. **licence**]. *Поважні земляки! Не забувайте отже, що від років Вам знана канцелярія, яка знаходиться у Власнім будинку: пересилає гроші до краю тано та безпечно, продає шіфкарти на всі лінії, ... виробляє **слюбні лайсенси** кожного дня – також вечерами. Поради всякого рода Зовсім безплатно. T. J. Hryseu and Co. Канцелярія отворена кожного дня (крім неділь) від 9-ої рано, до 9-ої вечером (Провидіння, 1919). *Michael Dolinny*. Українське бюро реальностей. Продаю дома, фарми і ріжного рода бизнесу, випожичую гроші на гіпотеку (мортечі), асекурую дома від огню, виробляю аплікації на **автомобілеві лайсенси**, колектую ренти і тим подібне (УНС, 1926); Купуйте перстені в AMES. Умірковані ціни. Годинники для чоловіків, добе тримають час, по \$5.00. Ювеліри. Видаємо **Подружжі Лайсенси** (НШ, 1936, с. 254). **ЛАЙСЕНСОВАНИЙ**. Ліцензований. *Hotel Whitmore Ltd. Вповні лайсенсований. Чисті й вигідні кімнати* (НШ, 1946, с. 167).*

[ЛАНЧ]. LUNCH. Сніданок. *Light Lunch. Tobacco and Confectionery*. *Іван Островський*, властитель (НШ, 1946, с. 166); *South End Bar. Specialist in Soda Ice Cream and lunches*. *Василь Грицишин*, властитель (НШ, 1947).

ЛЕМОН САВР. Власна назва напою [англ. **lemon sawer** – (?) „лимонний напиленьник“]. *Одинока Українська Фабрика у Західній Канаді Prairie Rose MFG. Найкращі холодні напитки, як орендж крош, лемон савр, айрон брью і т. д. Бойчук і Маковійчук, власники* (НШ, 1936, с. 236).

ЛОНЧПЕЙЛ (?). „Обід-відро” [англ. **lunch-pail**]. *Ресторан у Содбурах. Близько Сініарської стації. Днем і ніччю, коли Ви у Содбурах, Ви завжди зможете дістати смачну їду у нашім ресторані. Спеціалізуємось в українських стравах. Три рази в тиждень маємо їх на нашім списку. Для робітників готуємо їду (лончпейл). Хто переїздить через Содбури, може загостити до нашого ресторану колинебудь, бо ресторан лише кілька кроків від стації. Capital Café* (НШ, 1945, с. 137).

МАГНЕТО, **МАГНЕТ**, ч. р. Індуктор — частина електричної машини, що відповідає за створення в ній робочого магнітного потоку;

електромагнітний генератор для утворення іскри, що запалює пальну суміш у двигунах внутрішнього згоряння [англ. **magneto**]. *Можемо зробити Вам найкращу роботу щодо Електричних Моторів, динамо, Магнетів, Тракторів, Світла, Плентів, Авто-Стартерів і генераторів Lambert Electric* (НШ, 1936, с. 239).

МАЙНА, ж. р. Шахта [англ. **mine**]. *Потреба ладовачів вугля жонатих і самотних до The Rellance Coal & Soko Co. Майни вентильовані... Склепи на місци... Місця розривкові, школи і костели* (С., 1918, Ч. 15, с. 4).

МАЙНЕР, ч. р. Шахтар [англ. **miner**]. *Трінера Еліксир Гіркового Вина. Се є домовий лік в найгарнійшій того слова значіню по тій причині, що його складові частини дають повну гарантію за наслідки. В часі особливих жолудкових недуг у майнерів та інших робітників, що вдихують гази і т. п., є то вино незвичайно помічне* (Провидіння, 1919). *Одинокка українська крамниця одежі. Продаємо все, що потрібне для майнерів, святочну обуву (черевики) для мужчин і жінок, сорочки, спідне шмаття, і проче. Робимо нові мужеські й жіночі убрання до міри. Donovan Dry Goods Store* (НШ, 1945, с. 134).

МАЙНЕРСЬКИЙ. Прикм. до **майнер**. *Алексій Шлянта. Fine Grocers, Dry Goods, Boots & Shues and General Merchandise. Продає всь віктуалы по найнизшой цѣнѣ. Продає убраня чи то святочни, чи работни. Черевики, чоботы, убраня майнерски* (ПРА, 1897). *M. Raker. Має на складі залізні і кухонні річи, меблі, майнерські прибори, фарби і пр.* (УНС, 1914). *Никола Ванкевич має одинокий український склад Майнерських приборів. Все, що Вам потрібне при роботі в майні – всіякі знаряди, як також одяг і добру майнерську обуву – все те дістанете в українськїм шторі Николи Ванкевича по фабричній ціні* (ТІ, 1922).

МЕЙОНЕЙЗ, ч. р. Майонез [англ. **mayonnaise**]. *Приправа до салати, робить салату вдвічі смачнішою... це є комбінація вареної приправи і мейонейзу. Дуже смачна в салатах і сендвичах. Зберігайте 16 унц.* (КФ, 1953).

МЕНАЖЕР, ч. р. Менеджер [англ. **manager**]. *Юрко Хиляк. George Chylak. Касієрь „Союза” – менажерь компаньчного стору въ Олифынтѣ* (ПРА, 1897).

МІТИНГ, ч. р. Зустріч [англ. **meeting**]. *Филипъ Гогоць... Має въ власномъ гавзѣ готель, де можѣ достати завсѣгды добре пиво и всяки инши здорови напитки... Такожъ має обширну галю на забави и мітинги* (ПРА, 1897).

МОНЕЙ-ОРДЕР, **МОНІ-ОРДЕР**, ч. р. Платіжне доручення; поштовий переказ [англ. **money order**]. *Вбивайте Ваш ревматизм і промостіть дорогу до здоровля... ОРА чудове європейське средство. Коли ви пробували инші средства і без успіху – не знеохочуйте ся. Залучіть \$1.00 грішми, або „моней-ордер”, ще нині по повної міри флашку „ОПА”, на спробу, а се не тільки убє Ваш ревматизм, але дасть*

Вам нову запоруку на житє (С., 1918, Ч. 15, с. 4). Кождий українець повинен читати часопись „Америку”. Передплата в Злучених Державах і Канаді. Гроші можна слати **моней ордером**, чеком або одноцентровими поштовими марками (Провидіння, 1919). Сї чудесні домашня ліки повинні бути у шафі з лікарствами у кождій хаті. *The Laxal Medicine Co.* Кожде з наших чудесних лікарств буде вислане за одержанєм готівки, **моні-ордера** або **стемплів** (Провидіння, 1920). **ЕСКПРЕС-МОНИ-ОРДЕР**. Дістаєте Найбільше за Свої Фармерські Продукти як висилаєте їх до найблищої філії *The Saskatchewan Co-operative Creameries, Ltd.* Безперервно цілий рік функціонують молочарні <...>. Яйця і домашній дріб приймають кооперативи <...>. Завжди платимо високі ринкові ціни. Наша обслуга незрівняна, скоро і чесна. Виплачуємо щоденно **експрес-моні-ордерс** (НШ, 1936, с. 230).

МОРГЕДЖ, МОРТГЕДЖ, МОРГЕЧ, ч. р. Застава, позичка під заставу майна (іпотека) [англ. **mortgage**]. *Michael Dolinny*. Українське бюро реальностей. Продаю дома, фарми і ріжного рода бизнеси, випожичую гроші на гіпотеку (**моргечі**), асекурую дома від огню, виробляю аплікації на автомобілеві лайсенси, колектую ренти і тим подібне (УНС, 1926). Українці великого *Виннипегу*. Щадничо-Кредитова Спілка „Карпатія”. Членський уділ виносить \$ 5.00. Приймаємо ощадности й виплачуємо що півроку відсотки. Уділяємо позички – короткоречинцеві й на **моргеджі**. *Carpathia Credit Union Society Limited* (НШ, 1945, с. 89); Українська будівельна фірма „*Dnipro Costruction Co. Ltd.*” має на продаж нові, модерні мешканеві дома „дуплекси” – у новій дільниці „*Ville La Salle*”. Одна перша гіпотека „**мортгедж**” на 5 або більше років, з догідними сплатами на 7,5% (НШ, 1967).

МОРГЕДЖОВИЙ, МОРТГЕДЖОВИЙ. Прикм. до **моргедж, мортгедж**. Гарантовані **моргеджові бонди** мають всі признаки найідеальнішого средства інвестовання. *Elizabeth Trust Company* (УНС, 1926). Хочете купити, чи продати дім, підприємство, готель, чи фарму – звертайтеся з повним довір'ям до В. В. Гринника *Real Estate Broker*. Там у привітній атмосфері модерного бюра... одержите банкову, чи **мортгеджеву позику** на догідні сплати і низькі відсотки (Гомін. У., 1957, с. 123).

МУШТАРДА, ж. р. Гірчиця [англ. **mustard**]. „*Месса*” *Ointment* є родинним приятелем. Уживайте „*Месса*” на врізання – попечення – рани – чираки – екзему. Пока коштує лиш 35ц. пуделко. На грудні простуди зробіть обклад – часть **муштарди** і 8 частей „*Месса*” (КФ, 1953, с. 127).

НОРЗКА, ж. р. Медична сестра [англ. **nurs**]. Український доктор медицини і хірургії. 1. Розсліджування крові і мочі безплатно. 2. В разі потреби вилічую недуги водою й електрикою. 3. Під час лікування є завше до помочі регістрована **норзка** *Michael J. Skweir, Ph. G., B. S., M. D.* (УНС, 1932).

ОВЕРКОВТ, ч. р. Шинель; чоловіче пальто; пальто [англ. **overcoat**]. Одинока найстарша українська кравецька робітня.

Поручаю найгарнійші і наймоднійші убрання і **оверковти**, викінчені після міри, як найсоліднішіе, з добрих і тревалих матерій, по приступних цінах. S. Tychowesky (К., 1918).

ОРЕНДЖ КРОШ. ORANGE CRASH. ORANGE CRUSH. Власна назва напою [англ. **Orange Crash** – помаранчевий Краш; **Orange Crush** (?) „витиснутий помаранч”. *Одинока Українська Фабрика у Західній Канаді Prairie Rose MFG. Найкращі холодні напитки, як орендж крош, лимон савр, айрон брју і т. д. Бойчук і Маковійчук, власники* (НШ, 1936, с. 236); *В час відпочинку і відсвіження пийте: Orange Crush, Iron Brew, Strawberry, Punch, Cream Soda, Kik Cola. Виробу Prairie Rose MFG Co. Limited* (НШ, 1949, с. 142).

ОФІС, ч. р. Кабінет, робітня; керівний підрозділ; офіс [англ. **office**]. *Філадельфійський спеціаліст для муцин і женцин Доктор Васерман... Його офіс має нову машинерію до баданя і лічення недуги. Він також уживає X Ray машини яка є необхідна для лікаря... Офісові години від 9 рано до 8 вечер* (С., 1918, Ч. 15, с. 6); *Вступайте громадно в члени „Провидія”! Се є одинока українська, християнсько-католицька організація на вільній американській землі. По всі пояснення і поучення надежить писати до Головного Офісу „Провидіння”: Providence* (Провидіння, 1919); *Тепер знова як гриби по дощи виростають нові офіса з ріжними назвами. Наша канцелярія істнує в Філадельфії вже довгії літа і находить ся у Власнім будинку. T. J. Hrysey and Co. Пересилає гроші до Європи тано і безпечно за посередництвом мільонової компанії „Амерікен Експрес Компані”* (Провидіння, 1920); *Imperial Building Supplies Limited з головним офісом в Moose Jaw, Sask. Має повний вибір будівельного матеріалу в своїх численних складах дерева в усіх степових провінціях. Наше Мотто: Якість, Обслуга і Задоволення!* (НШ, 1936, с. 240).

ОФІСОВИЙ. Прикм. до офіс. *Баданє і порада даром. Др. Спіллінгер... Години офісові в понеділки, середи і пятниці від години 9 рано до 12 в полудне...* (С., 1918, Ч. 15, с. 6).

ПАЙ, ч. р. Пиріг [англ. **pie**]. *Поручаємо Вам найкращої якости хліб, паї та тісточка. Перекуси і Комплетні Обіди. Pete Stuart* (НШ, 1936, с. 253).

ПАЙНАПЛ, ч. р. Ананас [англ. **pineapple**]. Див. контекст до слова Алмондовий.

ПАПЕРУВАТИ. Обклеювати шпалерами [англ. **to paper**]. *Іван Хомяк. Малює і паперує хати. Одинокий український маляр* (УНС, 1927); *Олесь Луцак, український маляр-декоратор. Довголітна практика, малює, декорує й паперує. Виконує різного рода тринінг після нової моди. За першорядне виконання ручу* (НШ, 1945, с. 92).

ПАПІР, ч. р. У сполуч. **Стінний папір** – шпалери [англ. **wallpaper**]. *Українська гуртівня паперу і фарб та на все приладдя для малювання Hугrade Wallpaper & Paint Co. Великий вибір першоякісних фарб,*

стінного паперу (Wallpaper) та іншого господарського приладдя (Гомін. У., 1961, с. 207).

ПНАЦ, ч. р. Арахіс, земляний горіх [англ. **peanut**]. *Спеціальні ціни Брицконого від 15-го Червня до 15-го Липня: <...> пражений свіжий Пнац, 1 фнт. – 0,10* (НЕ, 1931).

ПІКНІК, ПІКНІК, ч. р. Пікнік [англ. **picnic**]. *H. W. Owen. У него найліпше брати всі напнтки на балі, пікніки і всякі забави* (АР, 1909). *Друкарня У. Н. Союза „Свобода” виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: Статутти, програми і тікети на концерти, представлення, пікніки і балі, як також конверти і листові папери для Братств, Товариств і Сестрицтв* (УНС, 1926).

ПЛЕНТ, ч. р. Установа; устаткування, обладнання, комплект машин [англ. **plant**]. *Можемо зробити Вам найкращу роботу щодо Електричних Моторів, динамо, Магнетів, Тракторів, Світла, Плентів, Авто-Стартерів і генераторів Lambert Electric* (НШ, 1936, с. 239).

ПЛЬОМБЕР, ч. р. Слюсар-сантехнік, водопровідник [англ. **plumber**]. *Alexander M. Halkowicz. Пльомбер і ogrівальний контрактор. Направляю всякого рода пєци до ogrівання і варення* (УНС, 1926).

ПЛЮМБЕРСТВО, ПЛЬОМБЕРСТВО, ПЛОМБЕРСТВО. Слюсарно-водопровідна справа [англ. **plumbing**]. *A. L. Zuern. Виконує всякі роботи входячи вь кругь плумберства* (АР, 1903). *H. Kelly & Co. Першої кляси плумберство, ogrівання і направа. Кухні і ogrівачі* (КУ, 1923). *Joe's Plumbing & Heating. Пльомберство й Ogrівання. Oцінка даром. Йосип Куцяк, власник* (НШ, 1947).

ПЛЬОМБЕРСЬКИЙ. У сполуч. **Пльомберські роботи** – слюсарно-водопровідні роботи; прокладання водопроводу [англ. **plumbing**]. *Українська фірма Plumbing & Heating виконує: пльомберські роботи, відновлення, перемодельювання та всілякі контрактіві роботи солідно і дешево* (Гомін. У., 1963, с. 173).

ПЛЬОМБУВАННЯ. Водопровідні роботи [англ. **plumbing** – слюсарно-водопровідна справа]. *Пльомбування, Ogrівання, Форнеси, Цистерни, Бляхарство. Duro Water Softeners. В справі направи телефонуйте 4410. Alexander & Baird* (НШ, 1936, с. 239).

ПЛЬОМБУВАТИ. Прокладати водопровід; проводити водопровідно-сантехнічні роботи [англ. **plumbing** – слюсарно-водопровідна справа]. *Warren Unger. Властители великого штору з залізними річами і пєцами. Уряджують ogrівальні парою горячою і водою, покривають руфи (дахи), закладають ринви (рури), пльомбують, закладають електричні переводи і т. д. Market & Walnut Sts.* (УНС, 1916, с. 214; УНС, 1918; УНС, 1953).

ПОРИЧ, ч. р. (?). Каша [англ. **porridge**]. *Спеціальні ціни Брицконого від 15-го Червня до 15-го Липня: <...> Порич пачки – 0,20* (НЕ, 1931, с 6).

ПОСТКАРТА, ж. р. Поштівка; поштова листівка [англ. **postcard**]. *Перша руска книгарня в Америці заснована в році 1904 в місті Скрентон, Па. Продає всякі рускі книжки так американських як і краєвих видавництв... переписні листки (**посткарти**) рускі патріотичні і з гарними видами* (АР, 1908).

ПРЕЗЕНТ, ч. р. Подарунок [англ. **present**]. *Фабрика рямок Riedl. Гарний вибір образів, портретів, і краєвидів. Зеркала, чотки (вервиці), а також добірний склад ріжних артикулів для **презентів*** (КХ, 1940, с. 82).

ПУЛ-РУМ, ч. р. Приміщення для гри в пул; більярдна [англ. **poolroom**]. *Great West Barber Shop в Зібеновім Пул Румі. Заходіть до нас за чесною і довірочною обслугою. І. Стратійчук, властитель* (НЕ, 1931, с. 6). *Одинокий український пул-рум у Мус Джо, Саск. Находиться один блок північ, а пів блоку на захід від сніарської стації. Запрошуюю переїзджаючих через місто українців загостити до мене. Дуже вигідні кімнати, де гості можуть переводити час на читанню, товариських забавах, грі в карти і т. ін. Знаменитий **білярд**. Ціни умірковані. Дістанете всі інформації, що Вам потрібні в Місті. М. Олійник, власт.* (НШ, 1936, с. 251).

РЕКОРД, ч. р, частіше мн. **рекорди**, род. мн. **рекордів**. Грамофонна платівка [англ. **record**]. *Склад залізних річій, меблів, грамофонів і **рекордів**. В нас дістанете по уміркованій ціні. Заходіть до нас на адресу: R. Steiman & Co. (К., 1918, с. 209). Грамофони і **Рекорди**. Грамофон з рекордами, робить велике вдоволене в родині, в товаристві, в гурті або і одній людині на самоті. У нас можете дістати українські, російські і польські рекорди по \$1.00. *Українська Кнухарня* (Заморський вісник, 1920, Ч. IX). *Машини до граня Віктор, Колумбія, Сокура, Френклин, Ля артїст, Петі. Рекорди в українській, російській, польській і всяких інших мовах. Jos. Jacobs* (Провидіння, 1920). *Маємо на складі великий вибір найновіших **рекордів** в українській та інших мовах, та найлучші фонографи фірм „Колумбія” і „Віктор”, які даємо на сплати. Рекорди і рольки посилаємо поштою до позамісцевих покупців. Український музичний склад W. Scherofsky* (УНС, 1927). *А прецінь, будьте щирі і скажіть, до кого підете, коли вам потрібно: фонографу, радіо-апарату, комбінації радіо з фонографом, фортепяна з маркою „Сурма”, музичних інструментів, музичних нот, **фонографічних рекордів**, рольок на п'яно з маркою „Сурма”, <...> й иншої всіячини – та певно, що до нікого иншого, лише до базару *Surta Book & Music Co., Inc.* (УНС, 1932, с. 175). *Українська книгарня в Саскатуні. Має на складі: найновіші театральні книжки та прибори до характеристики, ноти для хорів, оповідання, повісти, романи та всі видання диточої бібліотеки „Світ дитини”. Великий вибір: **Грамофонових Рекордів**, Музичних Інструментів, Старокрайових ниток „D. M. C.” і канвів та взорів до Вишивання. Маємо агенцію „Моєр Компані” на всі шкільні книжки, підручники, мапи, прибори до писання, лабораторії та всяке шкільне знаряддя. Всяке замовлення з каталогу Моєра виповнюємо відвортною***

поштою. На бажання висилаємо наш новий каталог. Всякі замовлення адресуйте: **Ukrainian Book Store** (НШ, 1936, с. 229). *Surma Book and Music Co.* Пяна, віктролі, радія, **рекорди**, кружки до п'янін. Представник Червоної Калини на Америку. Представник Нового Шляху на Америку. Видавництво Книжок і Нотів. <...> Мирон Сурмач, управ. (НШ, 1936, с. 245). **Грамофонні кружки (рекорди)** марки *Victor* маємо завжди на складі у довільному виборі. Заходіть або пишіть до: *Ukrainian Booksellers „Prosvita”* (НШ, 1945, с. 102). Українська книгарня в Едмонтоні. Має на складі найбільший вибір українських книжок – Музичні інструменти, як: скрипки, мандоліни, гітари, грамофони, і **рекорди**. <...> (НШ, 1945, с. 90). **Грамофонні кружки (рекорди)** марки **ВИКТОР** завжди на складі у довільному виборі (НШ, 1947). Українці! Говерля продає: книжки, **пластинки (рекорди)**, образи, портрети, картини, вишивкові взори й шкільні прибори. Заходьте до Говерлі, або пишіть на адресу „*Howerla*” – *Book-Store* (УНС, 1953, с. 238). **Повищі платівки (рекорди)** є найкращі, які досі вийшли. Вони повинні бути в кожній хаті! На складі маємо також платівки різних видань, як *Бандуристів* під управою *Божика*, *Китастого* і др. – Маємо також великий вибір рекордів *Гуменюка*, *комічних Жуковського*, до танцю *Снігура* і *братів Олексинів Жадайте* на все це повнішого каталога. *Surma Book & Music Co.* (УНС, 1953, с. 240).

РУФ, ч. р. Дах [англ. **roof**]. *Warren Unger*. Властители великого штору з залізними річачами і пецами. Уряджують огрівальні парою і горячою водою, покривають **руфи** (дахи), закладають ринви (рури), пльомбують, закладають електричні переводи і т. д. (УНС, 1916, с. 214; УНС, 1918; УНС, 1953).

СЕНДВИЧ, СЕНДВІЧ, ч. р. Бутерброд, сендвіч [англ. **sandwich**]. *Peter Protasiewicz. Choice Wines and Liquors. Sandwiches of all kinds and Meals* (Провидіння, 1944). **Sandwich** „Тюна-сендвич” салата. Коли ви приймаєте гостей у себе, то дуже важною річчю є не тільки дати їм смачну страву, але також гарно й апетитно її подати. Одною з таких смачних дань, чи перекусок є салата... змішайте тюна, селеру та приправу до салати, додаючи приправу до смаку. Охолодіть. Для кожного подання виложіть цю мішанину між платки ананасу <...> (КФ, 1953, с. 154). Приправа до салати, робить салату вдвічі смачнішою... це є комбінації вареної приправи і мейонейзу. Дуже смачна в салатах і **сендвичах** (КФ, 1953).

СКВАЕР, ч. р. Мировий суддя; місцевий суддя; адвокат [англ. **squire**]. *Викторъ Вглюшь, Нотаръ Публичный и Судія Покою (скваеръ)*. Всгь справи полагаджує точно и скоро. Порады удгьяє листовно або устно зовсгьмь бесплатно (АР, 1903).

СОБВЕЙ, ч. р. Метрополітен [англ. **subway**]. *Бюро др. Ляндеса* є заосмотрене в чудові машини електричні, котрі є найновішим словом медичного знання. Найновіші розсліди показали, що та сила, котра впроваджує рух в трамваї, **собвей** і елеватори, котра обертає колами

цілої нашої індустрії, та сама сила може рівнож лічити і давати людям здоровле. Dr. Ironard Landis (Провидіння, 1920).

СТЕЙТМЕНТ, ч. р. Заява [англ. **statement**]. Друкарня Нового шляху виконує всілякі роботи. Друкує: книжки – журнали – часописи, наголовні листи – коверти, картонні оголошення і летючки, візитові карточки – тикети, тикети базарові і тикети вступу, весільні запрошення, **стейтменти** – інвойси, програми, тикети для реставрантів, рекламові наліпки для гросерій (НШ, 1946, с. 2).

СТОП, ч. р. Магазин, крамниця [англ. **store**]. Великій компанічний **сторь** Russian Mercantile Co. Ld. в Shatokin, Pa. Наибольшій рускій компанічний **сторь** в Америць (ПРА, 1897). Иванъ Глова, рускій почтарь. Продає шифкарты и посылает гроши. Має такожь свой власний **сторь** (АР, 1903). Алексій Горбаль. Має гарно уряджений **стор**, гросерню, бучерню і всякого рода инші товари (АР, 1909). Есопому Meat Market. В нас дістанете завжди свіже й вуджене м'ясо і також гросерію та фрукти. Наш **стор** так близько Вас, як Ваш телефон. М. Перецук, властитель (НШ, 1945, с. 41). **Український Гросер і Бучер Стор**. Л. Боднар, власник. В нас дістанете завжди свіжу гросерію, м'ясо, й овочі (НШ, 1945, с. 117). Див. іще **ШТОП**.

СУТ, ч. р. Костюм [англ. **suit**]. Одинока українська кравецька робітня в Едмонтоні. Є се одна найлучша кравецька робітня, котра виробляє **сути** і оверковти, викінчені після міри, як найсолідніше з добрих і тревалих матерій по приступних цінах (К., 1918); Clothing Store Furrer & Tailor. Одинока крамниця в цій околиці. „Свій до свого і для свого”. Маємо на складі всілякого роду убрання для мужчин, жінок і дітей, також шиемо до міри **сути**, ковти і т. д. – за роботу ручимо. <...> Василь Матийчук, властитель (НШ, 1941, с. 157).

ТАЙРА, ж. р. Шина для авто [англ. **tire**]. Заходіть до складу Service Garage Ltd. <...> Ми маємо на складі Ford Tарu, Firestone **Тайри**, Marathon Hight Test, Газоліну і Red Indian Оливу (НЕ, 1931, с. 2). City **Tire & Battery Co.** Продаємо нові **тайри** й батерії, а старі направляємо по уміркованих цінах. М. Є. Хміль, управитель (НШ, 1945, с. 97). W. F. Bolduc **Tire Co.** Колеса і **опони** до авт продаються в деталічних і гуртових цінах (НШ, 1967, с. 132).

ТИКЕТ, ТИКЕТ, ч. р. Квиток [англ. **ticket**]. Друкарня Народної Волі виробляє всякі **тікети на балі і прогульки**, оголошення, програми, наголовки до листів, коверти, статуту, платничі і колекторські книжочки і т. д. (УНС, 1914). The Steamship & Railway. **Ticket Office, Limited.** Банкіри. <...> Ми продаємо Колієві **тікети до всіх місць Канади і Злучених Держав** (К., 1918). Друкарня У. Н. Союза „Свобода” виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: Статуту, програми і **тікети на концерти, представлення, пікніки і балі**, як також конверти і листові папери для Братств, Товариств і Сестрицтв (УНС, 1926). Друкарня українського народного союзу „Свободи”. Для фірм, бизнесменів і приватних осіб друкуємо афіші, **білети (тікети)**

ріжні запрошення, візитівки, весільні запрошення – і все, що входить в обсяг друкарської штуки. Робота вповні вдоволяюча. – Услуга якнайкраща. – Ціни найнижчі (УНС, 1927). Друкарня Нового шляху виконує всілякі роботи. Друкує: книжки – журнали – часописи, наголовні листи – коверти, картонні оголошення і летючки, візитові карточки – **тикети, тикети базарові і тикети вступу**, весільні запрошення, стейтменти – інвойси, програми, **тикети для реставрантів**, реклямові наліпки для гросерій (НШ, 1946, с. 2).

ТОВСТЕР, ч. р. Тостер [англ. **toaster**]. King. *Radio Electric Sudbury*. Маємо всякі електричні прилади: Радія, Фонографи, Електричні Залізка, Холодільні, Освітлення „Флуоресцент”, Гарячі Плити, **Товстери**, Пральні Машини, і т. ін. (НШ, 1947, с. 143); *Найбільш вартісні в Канаді, найновіші й найкращі електричні споруди. Холодільні, радія, печі, машини до прання, прасувальні машини, чайники, залізка, товстери, мішалки і т. п. зайдіть до вашого місцевого представника Westinghouse. Їх легко купувати* (КФ, 1953, с. 64).

ТОНІК, ТОНІК, ТОНІК, ч. р. Лікарський засіб. Чи відчуваєте умучені і знеохоту? Чи хорієте браком заінтересованія і зростаючим вичерпанєм сил? То є признаки, що Ваші нерви потребують піддержки. Найліпшим ліком на то є Трінера Ангеліки Гіркий **Тонік**. *Joseph Triner Company* (Провидіння, 1919). Трінера Анджеліка **Гіркий Наній**. *Triner's Angelica Bitter Tonic* є найлучшим ліком. Він скріпляє ваші життєві сили, дає вам здоровий сон і рано встаєте свіжо і з ясним умом (Провидіння, 1920). <...> **Інтернаціональний тонік поживи для товару**, для Ваших безрог уможливить Вам зробити їх товстими і доставити на торговицю трийцять день скорше. Продавці продають усюди **International Stock Food Tonic** (Оса, 1921, с. 11). **Інтернаціональна пожива для дробу** складає ся з гарно змелених корінців, зел, насін'я і корін'я і доставить Вашим курам у тій порі року саме потрібних **тоніків**, котрі удержать їх при здоровлю і спричинять, що курки будуть нестися. **Інтернаціональний тонік поживи для дробу** містить ті самі первні в концентрованій формі і доставляє їх дробови у тій порі року, з яких многі вартісні складники вони самі би собі повибирали, колиб були на волі, в котрі їм є дуже конечні, если має ся осягнути як найлучші висліди. **International Poultry Food Tonic** (Оса, 1921, с. 13). **L. V. Hair Tonic**. Уб'є зародки, що нищать Ваше волосє. Воно відживить ваше волосє (Оса, 1921, с. 27). Десятьмінутове домове ліченє доказує чудес. Лучше як усі так звані „тоніки на волосє” <...> (Оса, 1921, с. 29). **Dr. Dye's Mitchella Comroid** сего знаменитого нешкідливого, **зелевого Тоніку для жінок**, якого уживано з успіхом в протягу сорок літ (Оса, 1921, с. 33). Лікарства Трінера. Тисячі і тисячі українських родин в Злучених Державах і Канаді знають їх і коли приходять до своїх аптекарів або спродавців лікарств, домагаються Трінера лікарств і других препаратів. **Трінера Ангеліка Тонік** се будівничий життєвості <...> *Joseph Triner Company* (УНС, 1927). Поможіть поздоровшати

своїй дитині *Scott's Emulsion*. Хлопці і дівчата у всяких шкільних віках ростуть так скоро і є так активні, що багато з них є знеможнені і обезсилені з причини перестуди не виказуючи ніяких остерігаючих познач. Коли такий стан зістав виявленим, так для чого не дати їм доброго **тонуку**, допомогти піднести здоровий ріст, сильні кости, здорові зуби і більше жилаве тіло? *Scott's Emulsion* має природні вітаміни А і Д з іншими потрібними складниками до помочи в будові сили і відпорности... *Scott's Emulsion* не лише **тоник** – вона є сильною поживою (КФ, 1953, с. 81).

ТОНІКОВИЙ [ТОНІКОВИЙ] Прикм. до **тонік**. Ліки для худоби, коний і дробу. **Інтернаціональний тоніковий корм для худоби** помагає і сріпляє травлене. Він додасть Вашому товарови нового життя, лучший апетит до їди, регулює їх організм, надає їм гарну лискучу шерсть, яка є ознакою здоровля. **Інтернаціональний тонік поживи для товару** для Ваших безрог уможливить Вам зробити їх товстими і доставити на торговицю трийцять день скорше. Продавці продають усюди **International Stock Food Tonic** (Оса, 1921, с. 11).

ТРИМІНГ, ч. р. Матеріали для обробки, оздоблення одягу [англ. **trimming** – обробка]. Український базар і книгарня Має великий склад книжок всякого рода: Історії, Повісти, Оповідання, Байки, Співанки, Молитвенники, Церковні Книги, Образи Релігійні і Патріотичні, Стінні Календарі, Переписні Картки, Вишивані Сорочки, Обруси, Фартушки, Краватки; Хустки, Взори до Вишивання, Канва і Нитки Д. М. С. <...> Шовк до гафтовання і на Светри, френзлі і **тримінг** до українських строїв. — Катальог висилаємо даром. — Приходіть або пишіть на адресу: *Ukrainian Bazar* (УНС, 1932, с. 187).

ТРОК, ч. р. Вантажівка [англ. **truck**]. Що найбільш потрібне Вашій фермі? Трактор, комбайн, **трок** чи інший механічний реманент? Нового дому, стодоли, шопи або яких інших будинків? Огрівальної чи водної системи? <...> Позичка для поправи ферми допомагає тисячам канадійських фермерів у винесенні якнайбільшої користі з їхніх фарм тепер. *Bank of Montreal*. Перший банк Канади (КФ, 1953, с. 7).

ТРОСТОВИЙ. Прикм. до **трост** [англ. **trust** – кредит]. Наші Департаменти. Чековий Спеціальний 4% відсотки складані що кварталу; проценти рахується від дня вкладки. Забезпечуючі Депозитові Скринки. Винаймаємо скринки на рік і більше. Там можна ховати пакуночки і малі пуделка. Всі депозитові (**тростові**) справи під окремим наглядом. Подорожні чеки. Кредитові листи. Чужинні Виміни й Асигнати. *Central Home Trust Company*. (УНС, 1932, с. 184).

ФАРМА, ж. р. Ферма [англ. **farm**]. Українці! Хотите купити гавз, чи вирентувати, порадитися, де купити добру **фарму** чи штор, де би Вам могло поводити ся найліпше, хочете асекурувати ся самі, або свій гавз, чи річи вдома, маєте з ким або проти кого яку справу, купити тросерню, бучерню і т. д.? Чому б не піти до своїх? В. Matolicz (Провидіння, 1919). J. W. Нуукман. Лікар і хірург – спеціаліст

жолудкових і нервових недуг. Бюровий телефон 6561. — Домашній телефон 4242. Говорить по німецьки і голяндськи. В поважних случаях відвідує хорих по **фармах** (Оса, 1921, с. 146). Michael Dolinny. Українське бюро реальностей. Продаю дома, **фарми** і різного рода бизнесу, випожичую гроші на гіпотеку (мортечі), асекурую дома від огню, виробляю аплікації на автомобілеві лайсенси, колектую ренти і тим подібне (УНС, 1926). Бюро продажі землі. Має на продаж **фарми** від 160 до 640 акрів близько Едмонтону, акри, міські дома, всякого роду бизнесу. Великий вибір до купна або заміни, жадайте нашої довголітньої практики в купівлі чи продажі. Звертайтеся зо всіми справами, які лише маєте до поладнання: Hawrysh Agency (НШ, 1941, с. 135). Продаємо дома, **фарми** і ін. Ellis Real Estate Co. Власник: Плащук (НШ, 1945, с. 92). J. Войко. Real Estate & Business Broker. Великий вибір хат, бизнесів, **фармів** та будівельних площ (Гомін. У., 1956).

ФАРМЕРСЬКИЙ. Прикм. до **фарма**, **фармер**. Дістаєте Найбільше за Свої **Фармерські Продукти** як висилаєте їх до найближчої філії The Saskatchewan Co-operative Creameries, Ltd. Безперервно цілий рік функціонують молочарні <...> Завжди платимо високі ринкові ціни. Наша обслуга незрівняна, скоро і чесна. <...> S. Burton, відборець і управитель (НШ, 1936, с. 230).

ФАРМЕРУВАННЯ, с. р. Ведення фермерського господарства. <...> Ваш „Commerce” управитель репрезентує банк, який робить більше фермерських позичок як який інший банк... і цим причиняється до ліпшого **фармерування**... The Canadian bank of Commerce (КФ, 1953, с. 75).

ФЕР-КОВТ, ч. р. Хутряне пальто [англ. **fur** – хутро, **coat** – пальто]. Style Fur Shop. Робимо **фер-ковти** до міри, переробляємо старі на нові по приступних цінах. Загостіть до нас раз, а переконаєтеся про чесну й совісну обслугу! П. Міщук, властитель (НШ, 1941, с. 128). Направляємо скіряні футра (**furcoats**). Уживаємо наймодерніщих машин. Точна і певна доставка в місті, так і на провінцію, на що звертаємо найпильнішу увагу. Повна гарантія за точне і солідне виконання роботи. Expert Dyers and Cleaners Ltd. (НШ, 1935, с. 109). Див. ще **ковт**; **оверковт**.

ФІРМА, ж. р. Фірма, заклад [англ. **firm**]. Друкарня українського народного союзу „Свободи”. Для **фірм**, бизнесменів і приватних осіб друкуємо афіші, білети (тікети) різні запрошення, візитівки, весільні запрошення – і все, що входить в обсяг друкарської штуки. Робота вповні вдоволяюча. – Услуга якнайскорша. – Ціни найнижчі (УНС, 1933). Одинока та найбільша українська **фірма** чищення і крашення убрань в західній Канаді, в якій працюють лише українські фахові робітники. Чистимо, красимо та прасуємо по дуже приступних цінах <...> Expert Dyers and Cleaners Ltd. (НШ, 1935, с. 109). Жадайте всюди інструментів марки „Денис”. Одинока українська **фірма** в Канаді, що виробляє струнні музичні інструменти. Скрипки, мандоліни, гітари, басы. A. Dennis. Кожен інструмент марки „Денис” вповні гарантований

(НШ, 1941, с. 135). *Одинока українська фірма у Вінніпегу виконує всякі бляхарські роботи, печі – форнеси – наша спеціальність. Кошторис даром!* (НШ, 1941, с. 139). *Будівельний матеріал замовляйте по уміркованих цінах в українській фірмі P. Rudyk* (НШ, 1941, с. 155). *R. Cholkan Real Estate. Дім, апартамент, бізнес, площу, чи ферму можна найкорисніше в популярній Українській фірмі* (Гомін. У., 1959). *Українська будівельна фірма „Dnipro Costruction Co. Ltd.” має на продаж нові, модерні мешканеві дома „дуплекси” – у новій ділянці „Ville La Salle”* (НШ, 1967).

ФОРІЄР, ч. р. Кушнір, кожухар [англ. **furrier**]. *Український форієр Василь Юзьків. William Jaskaw. Робить на замовлення нові футра зі шкір найліпшої якості, також жакети і скафи. Перерабляє і направляє уживані. Кожна робота гарантована* (Провидіння, 1944).

ФОРНЕС, ч. р. Піч; ogrівальний котел [англ. **furnace**]. *Наша солідна і скоро робота вдовольє кожного. Укладаємо форнеси, водопроводи, газові рури й виробляємо всьо, що входить в круг бляхарського фаху. Коли Ваш форнес не в порядку – покличне нас, а ми направимо. Скоро, добре й за умірковане винагородження. Наша довголітня практика говорить сама за себе. Заходіть, пишіть або телефонуйте до Ross Plumbing and Heating Co.* (НШ, 1936, с. 241). *Одинока українська фірма у Вінніпегу виконує всякі бляхарські роботи, печі – форнеси – наша спеціальність. Кошторис даром!* (НШ, 1941, с. 139). *Українська фірма Jack Ostafew Sales & Service Ltd. Інсталюємо нові форнеси на газ, переробляємо старі форнеси на повітря і воду.* (Гомін. У., 1957, с. 27). *Чистимо безплатно печі (форнеси) і даємо безплатну цілорічну обслугу нашим сталим відборцям опалової оливи. Dnipro Fuel Oil Ltd. Направляємо і вставляємо нові печі (форнеси)* (Слово, 1967, с. 89).

ФРИДИДЖЕР, ч. р. Морозильник [порівн. англ. **freezer**]. *Одинока українська крамниця меблів P. A. Lafleur Reg'd. Павлини і Мирослави Ярових. Меблі, фридиджери, кухні, радія, телевізії та інше* (Гомін. У., 1957, с. 128).

ФРУТАТИВС, ч. р. Вітамінний профілактичний засіб для підтримки доброго стану здоров'я. *Ви можете бути певні на Fruit-a-Tives. Фрут-а-тивс не є звичайною патентованою медициною, але науковою рецептою одного славного канадійського лікаря. Є то виріб з овочевих соків, зел, і тоніків – й є тепер найбільшим в продажі средством свого роду в Канаді... Фрутативс ділає на печінку, чистить, побуджує і зміцняє її, і також ділає на жолудок, кишки, нирки і шкіру... напевно це є средство, яке ви можете брати з повним довірям, що через то ви дістанете певну користь. <...>... в Аптиках і Загальних Шторах скрізь – 25 ц. і 50 ц. пуделко* (КФ, 1953, с. 103).

ЧЕСТЕРФІЛД, ч. р. Довгий м'який диван [англ. **chesterfield**]. *Ми робито ковдри, покриваємо честерфілдс і сприньгові матраси. Просимо удатись до Нас Saimpson Upholstery Shop. Михайло Мельник, власт.*

(НШ, 1946, с. 177). **СОФКА-ЧЕСТЕРФІЛД**. *Royce Radio & Furniture Co.* Електричні Прибори, Радія, Направа радії гарантована. Меблі – для кухонь, спалень, їдалень, та **софки-честерфілди** (НШ, 1950, с. 127).

ШЕР, ч. р. Акція, частка майна чи грошей [англ. **share**]. Українська фермерська елеваторна спілка... Кождий українець чи українка повинен стати членом-уділовцем сеї Спілки. Один уділ (**шер**) коштує \$100.00. (К., 1918). Друкарня Нового Шляху друкує: часописи, книжки, памфлети, летючки, наголовні листи, коверти, бізнесові картки, привязки (**тегс**), базарові тикети, стейтменти, інвойси, адресові наліпки, бізнесові наліпки, поштові картки, обіжні листи, календаріум (**педс**), тикети вступу, тикети до передержки (**чекрум тикетс**), **шеру**, сертифікати, <...> Замовлення на друкарські роботи і часопис слати на адресу: *New Pathway* (НШ, 1947, с. 192).

ШЕРОВЕЦЬ, ч. р. Акціонер. Українська Фермерська Елеваторська Спілка. За короткий час від засновання (пару місяців) спілка має вже поверх 500 **членів-шеровців**. Кождий Українець чи Українка повинен стати **членом-уділовцем** сеї Спілки (К., 1918).

ШИФ, ч. р. Корабель [англ. **ship**]. Агенція корабельна і Банк братів Дайч. Посилаємо шифкарти до краю і з краю по найдешевших цінах і на найлучші експресові і особові **пароходи (шифи)**. Пишіть по цінник висилки гроший і розклад руху **пароходів (шифів)** або зголосіть ся до нас особисто, а ми залагодимо Вам справу чесно і ретельно (АР, 1912). Григорій Кунашевський нотар публичний. Агенція карт корабельних. Споряджую документи. Вишукую день приїзду і назви **шифів**, для тих, котбі би хотіли знати, коли приїхали до Америки (УНС, 1926).

ШИФКАРТА, ж. р. Квиток на корабель [англ. **ship** – корабель, **card** – квиток]. Дім банковий А. Гроховский і Ко. Продаємо **шифкарти** на всі лінії корабельні по такій ціні як в самій компанії (УНС, 1914). *F. Missler & Krimmert*. Банкъ и продажа картъ корабельныхъ. Напротивъ дворця колеи. До сеи фірмы треба удавати ся по **карти корабельни (шифкарти)** до Европы и зъ Водтамъ (ПРА, 1897). Іван Глова, предс, М. Сметана, касієр, Іван Пірожек, секр. *Russian Mercantile Association* найстаріший руський итор в Америці, має завсїгди доволі сьвіжого товару та продає по дуже уміркованих цінах. Посилає також гроші і продає **шифкарти** до всіх частий сьвіта. Обертає місячно сумою \$7.500 Заряд Марко Сметана (УНС, 1916, с. 218).

ШОВ-КЕЙС, ч. р. Вітрина [англ. **showcase**]. Виконуємо різну столярську роботу для хатньої обстановки. Відновляємо меблі. Виробляємо **шов-кейси**, бук-кейси і др. Будуємо дома після найновішого стилю. Коли хочете мати вигідну і приємну хату, голосіть ся до нас. Ціни умірковані – робота солідна! *Woodworkers Shop*. Теодор Огінський, управитель (НШ, 1936, с. 247).

ШОРТЕНІНГ, ч. р. Смалець, що додається до тіста для його розсипчастості [англ. **shortening**]. Будинь з моркви. І горнятко родзінків, І горнятко порічок... ½ горнятка **смальцю (шортенінг)**... Розпусіть

соду. Вилийте до насмарованої маслом посуду. Обв'яжіть сильним воскованим папером. Варіть у парі 3 години (КФ, 1953, с. 163).

ШТОР, ч. р. Магазин, крамниця [англ. **store**]. *Kohlbraker єсть шторь*, де можна купити таньо хороши убраня або капелюхи. Має зимови убраня до вибору и по низькихъ цѣнахъ (АР, 1903); *Гавриіл Дзядик. При єго офісі є першорядний штор* (гросерня і бучерня) (АР, 1908); *Warren Unger. Властителі великого штору з зелізними річами і пецами. Уряджують огрівальні парою горячою і водою, покривають руфи (дахи), закладають ринви (рури), пльомбують, закладають електричні переводи і т. д. Market & Walnut Sts.* (УНС, 1916, с. 214; УНС, 1918); *Іван Глова, предс, М. Сметана, касієр, Іван Пірожек, секр. Russian Mercantile Association найстаріший руський штор в Америці, має завсігди доволі сьвіжого товару та продає по дуже уміркованих цінах* (УНС, 1916, с. 218); *Руська Народна Торговля в Саскатуні! Сим подаємо до відома фармерів Українців, що ми маємо найкрацій і обширний штор обуви ріжного рода* (К., 1918, с. 128); *Українська пекарня Василя Білокура. Доставляє свіжі печива до шторів, на весіля, хрестини, балі, пікніки і другі оказії* (УНС, 1926); *Ukrainian Home Association Shamokin, Ра має штор в своїм домі і філію на Excelsior, Ра. Бучерні і Гросерні. Чоботи, черевики і полотно. Продаємо товари по цінах уміркованих* (УНС, 1926); *Simeon Palamar Real Estate Broker. Продає лоти, дома, фарми і штори. Автомобілі і галі до винайму на весілля і всякі другі оказії. Перстені, Букети, Фотографії* (УНС, 1932, с. 189).

Список скорочень назв джерел

АР, 1903 – Календарь для американських русинов на рік 1903. Виданий накладом Руского Народного Союзу в друк. „Свободи”, Olyphant, [США], [б.р.]. – 71 с. [+ 18 почат. с., 16 с. календаря, 28 с. церковного уставу, 17 кінц. с. з рекл.]; **АР, 1908** – Календар для американських русинів на рік 1908. Виданий накладом Руского Народного Союзу в друк. „Свободи”, Новий Йорк, [США], [б.р.]. – 154 с. [+ 19 почат. с. Руского Народного Союзу, 13 с. календаря та 16 кінц. с. з рекл.]; **АР, 1909** – Календар для американських русинів на рік 1909. Виданий накладом Руского Народного Союзу в друк. „Свободи”, Новий Йорк, [США], [б.р.]. – 190 с. [+ 11 кінц. с. з рекл.]; **АР, 1912** – Календар для американських русинів на рік 1912. Виданий накладом Руского Народного Союзу в друк. „Свободи”, під ред. А. Цурковського, Jersey City, [США], 1911. – 153 с. [+ 3 кінц. с. з рекл.]; **Гомін У., 1956** – Альманах-календар „Гомону України” на 1956 рік. Виданий накладом вид-ва „Гомону України”, Торонто, Канада, [б.р.]. – 252 с. [+2 початкові с. з рекл.]; **Гомін У., 1957** – Альманах-календар „Гомону України” на 1957 рік. Виданий накладом вид-ва „Гомону України”, Торонто, Канада, [б.р.]. – 128 с. [+ 1 початкова та 2 кінц. с. з рекл.]; **Гомін У., 1959** – Альманах „Гомону України” на рік 1959. Виданий накладом вид-ва „Гомону України”, Торонто, Канада, [б.р.]. – 239 с. [+ 1 початкова та

2 кінц. с. з рекл.]; **Гомін У., 1961** – Альманах „Гомону України” на рік 1961 у 100-річчя смерти Кобзаря України Т. Шевченка. Виданий накладом вид-ва „Гомону України”, Торонто, Канада, [б.р.]. – 221 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **Гомін У., 1963** – Альманах „Гомону України” на рік 1963. Виданий накладом вид-ва „Гомону України”, Торонто, Канада, [б.р.]. – 190 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **Заморський вісник, 1920, Ч. IX** – Заморський вісник. Виданий накладом і з друк. „Робітничої Книгарської і Видавничої Спілки”, Торонто, [Канада], 1920, Ч. IX. – 16 с. [+ 1 початкова та 2 кінц. с. з рекл.]; **К., 1918** – „Київ” календар „Українського голосу” на рік 1918. Виданий українською видавничою спілкою, Winnipeg, Canada, [б.р.]. – 188 с. [+ 32 початкові с. з календарем та 6 кінц. с. з рекл.]; **Календар Василянок, 1915** – Ілюстрований календар сирітського дому для американських русинів на рік 1915. Виданий старанням і накладом сс. Василянок в друк. „Руського сирітського дому”, Philadelphia, [США], [б.р.]. – 264 с. [+ 6 кінц. с. з рекл.]; **КУ, 1920** – Календар Канадійського Українця на переступний рік 1920. Виданий в друк. „Канадійського українця”, Winnipeg, Canada, [б.р.]. – 235 с. [+ 18 кінц. с. з рекл.]; **КУ, 1923** – Ілюстрований Календар Канадійського Українця на рік звичайний 1923. Виданий в друк. „Канадійського українця”, Вінніпег, [Канада], [б.р.]. – 191 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **КФ, 1953** – Народний Ілюстрований Календар Канадійського Фармера на рік звичайний 1953. Виданий накладом „Канадійського Фармера”, Winnipeg, Canada, [б.р.]. – 192 с. [+ 2 початкові та 2 кінц. с. з рекл.]; **КХ, 1940** – Календар „Хлібороба” на переступний рік 1940. Виданий коштом „Хлібороба”, Курітиба – Парана, Бразилія, 1939. – 112 с. [+ 1 початкова та 1 кінцева с. з рекл.]; **НВ, 1941** – газета „Народна воля”. Видана Органом Українського Робітничого Союзу, Скрантон, [США], 1941. – 4 с.; **НЕ, 1931** – газета „Нова ера”. Видана у Кенора, [Канада], 1931. – 8 с. [+ 6 кінц. с. з порадами]; **НШ, 1935** – Календар „Нового шляху” на рік 1935. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Саскатун, Канада, [б.р.]. – 105 с. [+ 6 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1936** – Календар-альманах „Нового шляху” на рік 1935. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Саскатун, Канада, [б.р.]. – 256 с.; **НШ, 1941** – Календар „Нового шляху” на 1941 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Саскатун, Канада, [б.р.]. – 160 с.; **НШ, 1945** – Календар „Нового шляху” на 1945 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Вінніпег, Канада, [б.р.]. – 159 с.; **НШ, 1946** – Календар „Нового шляху” на рік 1946. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Вінніпег, Канада, [б.р.]. – 191 с. [+ 1 початкова та 2 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1947** – Календар-альманах „Нового шляху” на 1947 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Виніпег, [Канада], [б.р.]. – 192 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1949** – Календар-альманах „Нового шляху” на 1949 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Виніпег, [Канада], [б.р.]. – 160 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1950** – Календар-альманах „Нового

шляху” на 1950 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Виннипег, [Канада], [б.р.]. – 149 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1951** – Календар-альманах „Нового шляху” на 1951 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Виннипег, [Канада], [б.р.]. – 204 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **НШ, 1967** – Календар „Нового шляху” на 1967 рік. Виданий накладом видавничої спілки „Новий шлях”, Вінніпег, [Канада], [б.р.]. – 168 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **Оса, 1921** – Гумористичний календар Оси на звичайний рік 1921. Виданий накладом „Оси”, Chicago, [США], [б.р.]. – 141 с. [+ 1 початкова та 21 кінцева с. з рекл.]; **ПРА, 1897** – Першій руско-американській календарь. Виданий коштом товариства „Союз” в друк. „Свободи”, упорядник Нестор Дмитрів, Mt. Carmel, [США], 1897. – 172 с. [+ 35 почат. с. з календарем та 24 кінц. с. з рекл.]; **Провидіння, 1919** – Календар „Провидіння” на рік звичайний 1919. Упорядкував А. Цурковський. Виданий в друк. „Америки”, Philadelphia, [США], [б.р.]. – 219 с. [+ 6 кінц. с. з рекл.]; **Провидіння, 1920** – Календар „Провидіння” на рік переступний 1920. Виданий в друк. „Америки”, Philadelphia, [США], [б.р.]. – 215 с. [+ 9 кінц. с. з рекл.]; **Провидіння, 1944** – Календар „Провидіння” на рік 1944. Упорядкував Б. Катамай. Виданий в друк. „Америки”, Philadelphia, [США], [б.р.]. – 162 с. [+ 1 початкова та 2 кінц. с. з рекл.]; **С., 1893** – газета „Свобода”. Часопис для руського народу в Америці, Джерсі Сіті, [США], 1893. – 4 с.; **С., 1918** – газета „Свобода”. Урядовий орган Українського Народного Союзу, Джерсі Сіті, [США], 1918. – 4 с.; **Слово, 1961** – Календар „Слово” на рік 1961. Видавництво „Вільне слово”, Торонто, Канада, 1961. – 96 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **Слово, 1967** – Календар „Слово” на ювілейний 1967 рік. Зредагував С. Росоха. Видавництво „Вільне слово”, Торонто, Канада, 1967. – 96 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **ТІ, 1922** – „Товариш Імігранта”. Календар Українського Робітничого Союзу на рік 1922. Виданий накладом Українського Робітничого Союзу в друк. „Народної волі”, Scranton, [США], 1921. – 217 с. [+ 8 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1914** – Календар Руського Народного Союзу на 1914 рік. Упорядкував св. Р. Залітач. Виданий в друк. Руської Католицької Видавничої Спілки, Scranton, [США], 1913. – 128 с. [+ 2 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1916** – Календар Українського Народного Союзу в Америці на переступний рік 1916. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], 1916. – 208 с. [+ 17 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1918** – Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1918. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], 1917. – 240 с. [+ 11 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1926** – Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1926. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 167 с. [+ 24 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1927** – Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1927. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 170 с. [+ 21 кінц. с. з рекл.]; **УНС, 1931** –

Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1931. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 171 с. [+ 18 кінц. с. з рекл.]; УНС, 1932 – Календар Українського Народного Союзу на рік переступний 1932. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 173 с. [+ 18 кінц. с. з рекл.]; УНС, 1933 – Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1933. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 277 с. [+ 14 кінц. с. з рекл.]; УНС, 1953 – Календар Українського Народного Союзу на рік звичайний 1953. Зредагували Л. Мишуга, А. Драган. Виданий коштом Українського Народного Союзу в друк. „Свободи”, Jersey City, [США], [б.р.]. – 247 с.

Література

Ажнюк 1999 – Ажнюк Б. М. Мовна єдність нації : діаспора й Україна / Б. М. Ажнюк ; НАН України. Ін-т укр. мови. – К. : Рід. мова, 1999. – 450 с.; **Боровик 1977** – Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді / М. Боровик. – Мюнхен, 1977. – 315 с.; **Голик 2014** – Голик Р. Реальна й віддзеркалена Галичина : календарі, час, ментальність й повсякденне життя галичан в краю й на еміграції (кінець XIX – перша половина XX ст.) / Р. Голик // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. : Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Л., 2014. – Вип. 9. – С. 23 – 42; **Гомін України** – Гомін України [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=30755. – Назва з екрану; **Губарець 2006** – Губарець В. Українська етнічна преса США і Канади : історія і сучасність // Наук. зап. Ін-ту журналістики. – К., 2006. – Т. 22. – С. 60 – 68; **Енциклопедія українознавства** – Енциклопедія українознавства : словникова частина : в 11 т. – Репр. відтворення вид. 1955 – 1995 рр. / ред. В. Кубійович ; Наук. т-во ім. Т. Шевченка у Львові. – Л., 1998. – Т. 7. – С. 2400 – 2800; **Жлуктенко 1964** – Жлуктенко Ю. О. Українсько-англійські міжмовні відносини: українська мова в США Канаді. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1964. – 168 с.; **Жлуктенко 1990** – Жлуктенко Ю. О. Українська мова на лінгвістичній карті Канади / Юрій Олексійович Жлуктенко ; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР. – К. : Наук. думка, 1990. – 175 с.; **Канадійський фермер** – Канадійський фермер [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=9238. – Назва з екрану; **Ковпак 2010** – Ковпак В. А. Календар-альманах як тип видання українців Канади в першій половині XX ст. : генеза, структурно-жанрові особливості / В. А. Ковпак // Держава та регіони. Сер. : Соціальні комунікації. – 2010. – № 1. – С. 72 – 76; **Козачевська 2013** – Козачевська Л. Мова української діаспори як віддзеркалення мовної свідомості та мовної діяльності носіїв-білінгвів / Л. Козачевська, О. Сидоренко // Мовні і концептуальні картини світу. – 2013. –

Вип. 46(2). – С. 142 – 151; **Кужель 2008** – Кужель Л. Українські календарі (1914 – 1939) в Аргентині і Бразилії як джерело інформації про західноукраїнську книгу / Л. Кужель // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника. – Л., 2008. – Вип. 1. – С. 73 – 95; **Недошитко 2012** – Недошитко І. Інформаційний простір українців у США / І. Недошитко // Гілея, 2012. – Вип. 58. — С. 688 – 696.

Ткач Л. О., Прокопова А. Ю. Англiзми в українських рекламних текстах кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.: матеріали до словника

Рекламні тексти, вміщені в періодичних виданнях кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., що виходили українською мовою як в Україні, так і за її межами, становлять важливе джерело історичної, лінгвальної та соціокультурної інформації. Такі тексти можуть послужити вагомим документальним свідченням для розкриття особливостей впливу англійської мови та способу життя українців у США, в Канаді на мовно-культурне середовище української діаспори. Запозичення з англійської мови можна вважати однією з характерних стилєвих ознак рекламних текстів, опублікованих у діаспорних періодичних виданнях. Найбільш виразні тематичні групи лексичних англiзмів утворюють назви осіб, назви побутових предметів (одягу; меблів, техніки тощо), назви продуктів харчування і лікарських засобів, назви фінансових та інших документів, закладів підприємницької діяльності та ін.

Аналіз уживання англiзмів у рекламних текстах кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. доводить, що їх реальне функціонування в українській мові цього періоду досі не має адекватного відображення в сучасній українській лексикографії, зокрема – й у словниках слів іншомовного походження. Тому цілком умотивовано рекламні тексти згаданого періоду можна розглядати як джерельну базу для створення словників спеціального типу, що поєднували би у собі риси кількох типів словників (тлумачного, історичного, стилістичного тощо).

Ключові слова: лексичні англiзми в українській мові кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., реклама, рекламний стиль, історична лексикологія української мови, українсько-англійські мовні зв'язки, мова української періодики.

Ткач Л. О., Прокопова А. Ю. Англицизмы в украинских рекламных текстах конца ХІХ – первой половины ХХ в.: материалы к словарю

Рекламные тексты в периодических изданиях конца ХІХ – первой половины ХХ в., издававшихся на украинской языке как в Украине, так и за её пределами, представляют собой очень важный источник исторической, лингвальной и социокультурной информации. Такие тексты могут послужить весомым документальным свидетельством для раскрытия особенностей влияния английского языка и образа жизни

украинцев в США и Канаде на культурно-языкову среду украинской диаспоры. Заимствования из английского языка можно рассматривать как один из характерных стилистических признаков украинских рекламных текстов, публиковавшихся в диаспорных периодических изданиях. Наиболее выразительные тематические группы лексических англизмов формируют наименования лиц, наименования предметов быта (одежды; мебели, бытовой техники и т. п.), наименования пищевых продуктов и лекарственных средств, финансовых и прочих документов, частных предприятий сферы обслуживания и т. п.

Анализ употребления англицизмов в рекламных текстах конца XIX – первой половины XX в. свидетельствует о том, что их реальное функционирование в украинском языке указанного периода все ещё не нашло адекватного отражения в современной украинской лексикографии, в частности – и в словарях слов иноязычного происхождения. Поэтому украинские рекламные тексты указанного периода с полной уверенностью следует квалифицировать как необходимый источник для создания словарей специального типа, сочетающих в себе черты толкового, исторического, стилстического и др. типов словарей.

Ключевые слова: лексические англицизмы в украинском языке конца XIX – первой половины XX в., реклама, рекламный стиль, историческая лексикология украинского языка, украинско-английские языковые связи, язык украинских периодических изданий.

Tkach L. O., Prokopova A. Yu. Anglicisms in Ukrainian advertising texts of the end of the XIX – the first half of the XX centuries: a compilable data for a dictionary

Advertising texts found in the periodical editions of the end of the XIX – the first half of the XX centuries which were published in the Ukrainian language both in Ukraine and beyond its borders make an important source of historical, lingual and socio-cultural information. Such texts may serve a significant documentary source for the disclosure of the peculiarities of influence of the English language and the way of life of Ukrainians living in the USA and Canada on the linguistic and cultural environment of the Ukrainian diaspora. Borrowings from the English language can be viewed upon as one of the characteristic stylistic features of advertising texts published in the periodical editions of the diaspora. The most expressive thematic groups of lexical Anglicisms are connected with the names of persons, names of everyday objects (clothes, furniture, etc.), names of food and medicines, names of financial and other documents, establishments of business activity, etc.

The analysis of the use of Anglicisms in the advertising texts of the end of the XIX – the first half of the XX centuries proves that their actual functioning in the Ukrainian language of the given period has not been thoroughly represented in the modern Ukrainian lexicography so far, including

the dictionaries of words of foreign origin. That is why the advertising texts of the analyzed period can reasonably be studied as a source base for compilation of dictionaries of a special type which will combine the features of dictionaries of different types (explanatory, historical, stylistic ones, etc.).

Key words: lexical Anglicisms in the Ukrainian language of the end of the XIX – the first half of the XX centuries, advertisements, advertising style, historical lexicology of the Ukrainian language, Ukrainian-English intercultural links, the language of the Ukrainian periodicals.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2016 р.

Прийнято до друку 15.12.2016 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Глуховцева К. Д.

О. Б. Шпить (Львів)

УДК 811.161.2'367.626.1-112"15/16"

ПРИСВІЙНИЙ ЗАЙМЕННИК *СВОЙ* В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ XVI – XVII СТОЛІТЬ: СЕМАНТИКА І ГРАМАТИКА

Для вивчення історичної граматики української мови важливе значення мають писемні пам'ятки, зокрема писемні тексти XVI – XVII століть. Ці тексти представляють українську мову різних жанрів і стилів, що є особливо вагомим для лінгвістичних студій. Варто зазначити, що писемні тексти XVI – XVII століть, на жаль, нечасто були об'єктом граматичних досліджень, особливо комплексних [Гайда 2015; Заневич 2015; Шпить 2016]. Тема пропонованої статті є зумовлена потребою у заповненні прогалин у вивченні історичного розвитку граматичних класів слів, зокрема займенника XVI – XVII століть. Нашою метою є опис семантики і граматики займенника *свой* у текстах XVI – XVII століть.

Сучасні мовознавці відводять займенникові першорядне значення у граматичній системі мови, оскільки він абстрагує в собі все те, що властиве мові загалом: живе чи неживе, істота чи неістота, рух і його початок та кінець, обмежене і необмежене, одиничне і множинне та ін. [Шведова 1998: 164]. С. Самійленко стверджує, що „займенники відіграли значну роль у формуванні граматичної будови всіх слов'янських і неслов'янських індоєвропейських мов, в історичному процесі розвитку словозміни імен та дієслів” [ПУММ 1978: 129].

Значення присвійного займенника *свой* подає „Словник староукраїнської мови XIV – XV ст.”: „(присвійний, який стосується всіх трьох осіб в одн. і мн.) указує на те, що належить якійсь особі або має відношення до неї; свій’ [СУМ¹⁴⁻¹⁵ II: 322]. Слово *свой*, зазнавши субстантивзації, реалізовувало також ще два інші значення: ‘те, що особисто належить кому; своє’ і ‘близький родич, свояк; свій’ [СУМ¹⁴⁻¹⁵ II: 323]. Багатий ілюстративний матеріал, сформований на основі